

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुदस्स ।

धम्मपद्य

नेपाल भाषाया छगूजक लय्पो

बोधिसत्त्व-

वर्ष ३

पूर्ण संख्या ३७

कोला

बुद्ध संवत् २४६४

नेपाल संवत् १०७०

छगू अंकया १)

दच्छिया चन्दा ३)

* पनिका *

कविता—

वसन्त—पूर्ण बहादुर	३२१
गन वन थें व —चिनीया लाल	३२५
न्धः—'शान्ति'	३२८
ध्व लेखनी—भाइचन्द	३३२
खःसा—हरि प्रसाद	३३६

कहानी—

कहानीया प्लाट—लक्ष्मी प्रसाद	३२८
वियोग—अशोक 'उमंग'	३३४

निबन्ध—

प्रेम—भोलाराम	३२३
टका महिमा—चन्द्रशीला अनागारिका	३२६
कलम सिद्धिरत्न	३३१
ल्याःया प्रभाव—अम्बिका प्रसाद	३३६

धर्म—

मनूया छयं—भिक्षु अमृतानन्द	३२७
ब्रह्मजाल सुत्त—भिक्षु बुधोष	३३३

मचाखाचा—

तं (निबन्ध)—सर्वज्ञरत्न	३३७
व्वँ अले न्ह्यु (ख्याः)—सुदर्शन श्रामणेर	३३७

उगंथुगं—

थेरवादी..... मबिल—भिक्षु चुन्द	३२२
प्रेमया क्वबे होसं भासँ—लालधन	३२५
लवापु-छगू आलोचना—राजेन्द्रमान	३२६
मांयागु नुगःसेँ—रामदेव	३३२
भिखारी—बदुक लाल	३३५
सम्पादकीय समाचार इत्यादि	

झीझी

- गोलेचा—भीगु शास्त्रे छु-छु च्वयातःगु दु हां, यलेचा ?
- यलेचा—उलिनं मस्यला ? ग्वाज्यो हे खनीका छनं ! न्यँ—काय् मियाः च्यो न्यायेगु, हासा दायाः किसी ख्यायेगु, खःगु खँ मखयेकेगु, धर्म धकाः ढोंग यायेगु इत्यादि, इत्यादि, इत्यादि । धायेला मेगुनं ?
- गोलेचा—मय्ल, मय्ल, गात । शास्त्रया खँ न्यँन्यं न्हाय्पं स्वाय् ज्वीन ।
- यलेचा—आः छु धया ले ?
- गोलेचा—छपु मेँ हा रे का ।
- यलेचा—मेँ ला ? छपु छु, फिपु धाःसां हाले । का न्यँ न्हेँ ?
- 'चतुर्थ लगने ध्यबा क्वाच्च विद्या, जि धाःगु व्यूसा छं धाःगु ज्वीगु ।'
- गोलेचा—न्यागः कयां स्वंगः फुल्लु, स्वां पुर्यां छगःनं मदुगु ला मेँ हालगु ?
- यलेचा—अन अथे, थन थथे, यायेगु गथे ले ?

दिल्ला-गुंला अङ्के च्वंगु क्वाःया लिसः

- (१) मतकलः, भुतुमालि (२) विजुली मत (३) सफू (४) छोमना स्वीगु (५) कपाय् तोगु (६) आखः (७) हलो जोतेयायेगु (८) कम्पनी (९) फँ, च्याँप्रा (१०) लोमा (११) नयेगु (१२) मन अथवा विजुली मत च्याकेगु (१३) खव खनेगु (१४) आमासि (१५) चिकं सुमी (१६) घंटाघर (१७) खुसि (१८) न्हाय्कंमा (१९) चाःलि (२०) पाखा

(पुरस्कार काःपिं)

- (१) विद्या (२) बेखानारायण खङ्गी (३) बिबेका-नन्द श्रामणेर

अंला अङ्के च्वंगु क्वाःया लिसः

- (१) तुतां (२) छोहरा पु (३) तिमिला (४) मे (५) कसू (६) फँःसि (७) बरां (८) सँ (९) म्हुतुसि

(पुरस्कार काःम्ह)

- (१) मुदिता अनागारिका

“भासये जोतये धम्मं”
सम्पादक :—भिक्षु महानाम “कोविद”

वर्ष ३

कलकत्ता

आश्विन वि० संवत् २००७
नवम्बर ईस्वी संवत् १९५०

अंक १३

चवसापासा

वसन्त

श्री ख० पूर्णबहादुर

१०७०

भवा चञ्चलता ल्यकाः नव यौवनया वने
नकतिनि पलाः तःम्ह शशिवदनया मने
'थुखे थय्च्वं, उखे अय्च्वं, गुखे वने' धकाः मन
थाते मलाक रुयाः याःम्ह खः ला वसन्त धैगु नं ?
नकतिनि चुलीजाःगु हः व चो संगु थें मन-
यात फसं कयाः, संकाः, रुवाडँकाः व्याक अंगनं
नुगः खुल्लु मिक्कैगु, मिखां छुं मखनीगुनं
भरङ्ग मननं ज्वीगु खः ला वसन्त धैगुनं ?
लोमना च्वंगु सारा खँ छकोलं व्याक ससर
सफूया पौ पुलाच्चंगुथें हे पुलीगु फर्फर,
याकःयाकः जुयाच्चं पिं ह्वांय् ह्वांय् यानाव ख्वैगुनं,
जो दुपिं ज्वीगु आनन्दे खः ला वसन्त धैगु नं ?

थेरवादी शासनं शीतं छु मविल ?

भिक्षु चुन्द (न्हापा बज्जाचार्य)

भीषिं बौद्ध खः, भीगु नेपालदेनं बौद्ध देश खः ।
भीगु चालचलने मेः स्यानाः भवे नयेगु, एला-ध्वं त्वनाः
सनाज्जीगु बौद्धत्वया चिन्तं दु । गांगामं, त्वाःत्वाल्
बौद्धत्वया घोषणा यानाच्चंगु दु ।

“प्राणं नहान्नेत् नपिवेच मद्यं
मृषा नभाषि नहरेत् परस्वं
परस्य भार्या मनसापि नेच्छेत्
स्वर्गं यदिच्छे गृह वन्नरस्य”

धकाः प्रार्थना यानाः पालन मयासे बौद्ध मार्गी
घायेकाच्चनागु खँ समस्त देशं स्यु हे ज्वो । थुकी
हानं आगं खोलेयानाच्चनेमाःगु मदु ।

खः, गबले'निसे भी बौद्ध जुल धाःगु विषये
भीषिं काशमीरया जुजु कनिष्कं राज्य याःगु पाले
ज्वोमाः भी 'महायान बौद्ध' जूगु । थनं न्हापा ला सुं
जुजु महायानयात स्वीकार यानाकाःगु खनेमदु । थ्व
महायान धर्म पिकयाः फ़ैलेयाःपिं आचार्यपिं थुपि हे
मखुला—अश्वघोष, नागार्जुन, आर्यदेव, बसुबन्धु ?
थुपि ला विक्रम सम्बत्त्या प्रथमारम्भे यापिं खः ।

ध्वस्त्रया गुलिखे न्हापा थेरवादी शासन नेपाले
घुसेजुगु खनेदु । अशोक महाराजया इतिहास स्त्रयेगु
बखते “परम छु कारणं यानाः पूण रूपं गृह त्यागी जुयाः
भिक्षु जीवन हनेगु चलन मदयावंगुलि उगु रूपं
चवनेत छिगु विहारादिया प्रबन्ध मदयावन” धकाः
चवयातल । कारण थ्व खः कि 'मेःछय' गोत्र, छुला
नक्षत्र, एला रासी भीगु देशे प्याहां वोगुलिं परिशुद्धगु
भिक्षु जीवन तनावन, भिक्षु चर्याय् चवनेगु समथं
भाव कम जुल । अले अनेअनेगु पदस्थितयागु चलन
दयेकाहल । भिक्षु चर्यासिनं च्वेयागु बज्जाचार्य पदस्थित
यायेगु चलन जुयावन । तर थौं कनेयापिं बज्जाचार्य

जुयाच्चपिं भिक्षु चर्यां पारंगत जुल ला महायाने
चवनाः बज्जाचार्य पदे स्थित ज्वीत ? 'मञ्जुश्री पारा-
जिका' ग्रन्थे धयातःगुथं च्वंक नियम पालन जुलला ?
महायान धैगु छगू बोधिसत्वयान खः । महायाने च्व-
नेत, बोधिचित्ताभिषेक कायेत न्हापां थ्व नियम
निं पालेयायेमाः—

“नहि प्राणो बधः कार्यं त्रिरत्नं मापरित्यज ।
आचार्यः तेन संत्याज्य संवरो दुरति क्रमः ॥”

अर्थः—“प्राणी हिंसा गबले हे मयायेगु, बुद्ध-धर्म-
संघ तथा आचार्यपिं परित्याग मयायेगु ।” थुलि
पालन यायेफुला धकाः न्हापां न्यनाः अले अभिषेक
बीगु आरम्भ याई । थुगु विषयया रहस्य माने विवरण
श्री गुह्यसमाज तन्त्रे दु ।

अनंलि अभिषेक कायेगु समये बज्जाचार्ययात
उपदेश बीगु शीलः—

प्राणि नश्च नतेघात्या अदत्तं नैव चाहरेत् ।
माचरेत् काममथ्या वा मृषा नैवहि भाषयेत् ॥

अर्थ —

प्राणिघात मयायेगु, खुया मकायेगु, परस्त्री
सेवन यानामज्जीगु, फटाहा खँ गबले ल्हाना-
मज्जीगु ।

सुयात मद्यपान सेवन यायेगु आवश्यकता ज्वी
वयात ज्ञानसिद्धि दइमखु । स्पष्ट धयातःगु दु—

“सवा नर्थस्य मूलत्वात् मद्यपानं विवर्जयेत् ।”
समग्र अनर्थया मूल मद्यपान खः । थ्व चीज गबले
हे त्वनेमते । यदि थुकियात हेला यानाः सेवन याना-
चवन धाःसा नियमानुकूल साधकं साधारण मार्गे
समेतं गमन यायेफइमखु । तर, म्हाथाय् नेपाले धाःसा

अला-ध्वं मत्वंकं, ला-न्या मनयेकं धर्म सम्बन्धी छुं हे ज्या मजू। उज्यागु धर्मयात म्नीसं धर्म धाये लाकी अधर्म धाये ? ध्व हे अधर्म मद्येकाः धर्म सञ्चार यायेत

धेरवादं नेपाले प्रवेश याःगु खः। अन्ध भक्ति व अन्ध श्रद्धा मद्येकाः गुरु मुष्ठीया पंजां मनूतेत छुटे यायेत हे धेरवाद हानं नेपाले वोगु खः।

प्रेम

श्री भोलाराम

प्रेम हे खः मानवता। मानवता हे खः प्रेम। प्रेम हे खः समाजया सभ्यता। ध्व विना मनुष्यत्वया साकार दइमखु। गुम्ह मनूयाके ध्व दइमखु क्या जीवने प्रगतिशीलताया अङ्ग दइमखु। गथे संघर्ष विना जीवन मखु, अथे प्रेम विना मानव मखु। ध्व प्राणी-तेगु लागी तःधंगु उपहार खः। विश्वया सृष्टिकर्ता सु ? प्रेम हे खः। अन्तरात्मा सु ? प्रेम हे खः। प्रेम मदुसा थौं ध्व विश्व श्मशान जुयाः छवयेधुं कल ज्वी। थौंकेने समाजया गति उथलपुथल जुयाच्चंगु दु। प्रेमया आध्यात्मिकता मद्याः मानव समाज वथंगयाच्चंगु दु। मानवं मानवयात कलमष प्रेमया तम-व्यू दयका-वयाच्चंगु दु। मानव सुयात धाइ ? निपा तुति चूम्ह-यात जक मानव धाइमखु। गुम्ह मानवयाके प्रेममय भावुकता व विवेक प्राणीया उपरे दु वयात धाइ मानव। वयात धाइ मानवता। यदि वं प्रेमया भाव मस्युसा वं गथे दयेकी सुन्दर संसार ? व नीच खः। व खः असभ्य। प्रेम वाडँगु धांय्थे खः। स्वयेबले न्ह्याइपुसे च्वं ध्व हृदययात, ध्व आत्मायात, ध्व दिल-यात, मनयात। प्रेम प्रेमयात आलिंगन यायेबले गुलि आनन्द दु ! गथे वसन्तया बहारं प्राणीनिसं स्वांतक यात सौन्दर्य बियाच्चन, अथे हे प्रेमं ध्व विश्व-वाटि-कायात सुमनया रश्मि विकास यायेगु हे मानवताया ध्वनि खः, समाजया शिष्टाचार खः। प्रेम निगू प्रकार-यागु दु। सत्य-प्रेम व असत्य-प्रेम।

सत्य-प्रेम धयागु छु ? सत्य-प्रेम हे खः समाजया दधु अंगः। व खः समाजया सुसाकार। वेदनां तडित

जुयाः अशान्ति व दर्दस लानाच्चंपित आमोद-प्रमाद बीगु थःगु जीवन समर्पण यानाः, फवगिं, व्यथित, असहाय जूपित प्रेमया सहानुभूति बियाः संकट दूर यायेगु हे मानवया परम कर्तव्य खः। वयात धाई सत्य-प्रेम। गुम्ह मनूनं, गुम्ह मानवं प्रेमया हेतु मथुयाः समाजयात छिःछिः व दूरदूर यायेगु खइ व हे पशुताया चि खः। वरु पशुतेके थःगु परस्परे प्रेमया आलिंगन दु। मानवया मानवयाके प्रेमया भाव मदुसा मनुष्यन्व धाइमखु। मानवताया परिचर्या दइमखु। गुम्ह पीड़ाया सागरे लानाच्चन, चातावाना-च्चन, गुम्ह असहाय लागिमागि चाचां जीवन तूफान-मेल जुयावनाच्चन, थः आनन्द सागरे डुवेजुयाच्चनेगु सत्य-प्रेमया प्रभात, प्रेमया व्यक्तित्व खः ला ? थःजक सुखी जुयाः करपिनिगु दुःख स्वयेगु महान् आश्रय मखु। ध्व सत्य-प्रेमया गति मखु। ध्व खः स्वार्थीपन। ध्व खः समाजया भ्रष्टाचार; सदाचार मखु। ध्वयात धाइ दानव। थन्यागु समाजया कुगति स्वयाच्चनेगु मानवया हेला खः, मानवताया अपवाद खः। यदि थःजक भिकेगुसा ध्व प्रगतिशील मखु। सत्य-प्रेमया ध्येय ध्व मखु। थौं संसारे मानवं मानवयात घृणा यानाः नुगले हिंसा यानाः सत्य-प्रेमयात लाकमं च्वा-नाच्चन। ध्व खः भ्रष्ट मानव। ध्व खः नासक, रचनात्मक मखु; थःगु ग्वाली थःमंतुं लाकमं च्वायेगु खः। दुःखया चित्कार न्यनाच्चनेगु, करपित वेदना यायेगु, हीमीहीमी चायेकेगु समाजया उद्देश्य मखु। ध्व विवेक मखु, ध्व खः अत्याचार। दुहुरायात प्रेम,

पोडितयात सुख, असहाययात सहायता, छेँ मटुपित
छेँ, निराशा जूपित आशा बीगु समाजया महान्
श्रंखला खः, मानवताया न्हूगु इतिहास खः। थः
इतिइति न्हिलाः करपित ह्याय्हाय् खवयेकेगु खः
हिंसात्मक मानवता, विनासक समाज, थव खः क्षय।
मनुष्यत्वया विवेक छु खः ? भिगु उपासना छु खः ?
शिक्षा मदयाः अन्धा जुया च्चंपित, प्रेम मदयाः सीथे-
च्चंपित थःगु जिन्दगी उपहार बियाः करपिनिगु
जीवन भिकेगु तःधंगु उपासना खः। थव हे खः
सत्य-प्रेम।

असत्य प्रेम धयागु छु ? मानवं मानवलिसे छाय्
अभिमान ? छाय् अधमान ? व हे ला खः। व हे हि
खः। छाय् इर्ष्या-द्वेष ? समाजे छाय् कलङ्क ? छाय्
हाकुगु दाग ? जीवन निन्हुया मेला खः। छाय् कलह ?
थव मातवताया सदाचार मखु। असत्य-प्रेम हे खः
समाजया असभ्यता। थव हे खः समाजया अवि-
कास। थौं संसारे अशान्ति बुलन्द छाय् जुल ? कतः-
यात यातना बियाः, सासना बियाः, थःजक रस प्याला
त्वनाः, असत्य-प्रेम विकसित थानाः, नतुंकाः अचेत-
नताय् ग्वतुइकातल। असत्य-प्रेमया पासा जुयाः
निर्वल व दुर्वल जुयाच्चन। अहंकारया वसे च्वनाः,
अहंकारया तुगः जुयाः मानव जीवन घुसकुस यानाः
संसारे प्रलय हइन, कुचाकुचा जुइक स्यंकीन। थौं थव
संसार डुबेज्जीन। छचाखेरं कलमष सुपाचं वालं
चिनाहल। थौं संसारे गननं शान्तिया भरना व
प्रेममय खुसि न्हाःमवो, वाः मवो। गन्यागु विवेक !
गन्यागु भाव !! गन्यागु संसार !!! मानव, छन्त
मानवता धिक्कार बियाच्चन, छन्त सःताच्चन पोडित-

तेगु सम्मेलने। मानव जुयाः थव विश्वे थव असत्य-
प्रेमयात ककुतिनाः, मानवताया कान्ति लःलहानाः मृदु
शान्तिया हिति हायेकाव्यु मिठास दयेक। त्वंकाव्यु
थव आत्मायात। ह्केकाव्यु सुमन थव हृदययात। प्रेम-
या शालास असत्य प्रेमयात दूर यानाः, हाकुतिनाः,
सुकटु वृक्षे स्यां ह्केकाः प्रेमोपहार व्यु। मानव, छं थःगु
हृदय तछ्यानाः क्यनाव्यु सुन्दर संसार, मानवता
रोशनी। मानव, क्यनाव्यु छंगु अन्तस्कर प्रेम।

प्रेम खः अन्धा। छाय् ? गुन्हं मनूनं प्रेमया मुस्कानं
कतामरी दयेकाः प्याखं ह्कीकातइ। मुसुमुसु न्हिला-
च्चंगु थव प्रेमं मनूतेत चातक यानातइ। गथे हां न्हूगु
मञ्जुल स्वां खनीबले मधुर रसया कामना तथाः व
स्वानि ज्वी। वं थःगु इच्छा त्त मजतल्ले त्वना-
च्चनी। त्त ज्वी अले थःगु थासे वनी। व स्वांयागु
सौन्दर्य हराभरा जुयाच्चंगु फुक्कं सुकूसुकु चिनावनी।
व स्वांयात बियोगी यानाः, भ्रान्त यानाः व हा
व्वयावनी। वयात धाइ अन्धा प्रेम। प्रेम न्हाबले
स्वोसां वाडंसे च्वनेमाः। अलेजक प्रेमया अङ्कुर ह्या-
वइ। थव हृदय वाटिकायात, थव आत्मायात सरस
प्रेमं सुन्दर थाय् बीफइ। सरस प्रेम खः जोवनया
दर्पण। प्रेमे पाल्हाः मदुसा वयात दर्पण धाइमखु।
लैला मजनुंया प्रेम प्रदीप्त जुयाच्चन थव संसारे।
वयात धाइ मानव-प्रेम।

भगवान् श्री कृष्णं प्रेमया बांसुरी पुयाः सकसितं
मोह यानातल। प्रेम व मोहया घःचाः ह्कीकाः बांलाःगु
वाटिका दयेकाः क्यनातल प्रेमया शक्ति थव संसारे।
प्रेम हे खः सत्यं, शिवं, सुन्दरं।

सम्बत् १०७० फुत। आपाः सिया ग्राहक चन्दानं फुत।
कृपा पूर्वक सम्बत् १०७१ यात ग्राहक चन्दा बियादीमाल।

प्रेमया क्यवे होसं भासँ

श्री लालधन शाक्य

प्रेमया क्यवे रंगीचंगी स्वां ह्वयाच्चन । गुलि सुगन्धित जू । गुलि उके रहित जूसानं मिखायात सिच्चुसे च्चकू । व क्यवे वनेमखु धाइपि व मवंपि कम हे । वनीपिनि सकसियां छगूजक हे स्वां यो धैगु मद्दु । गुलिसिया गुगु, गुलिसिया गुगु यो ।

प्रेमया क्यवे स्वां थवोभाइपि यको दुथे निर्विघ्न पूर्वकं अन भायाः, स्वां थवयाः, नतुनाः आनन्द काइपि दुर्लभ । ध्वदूपिसं थवयेगु बल यानाच्चन । तर इमिसं थवोगु स्वां सुगन्धित ज्वी हे मखु । केवल व हे प्रेमया मू स्यूपिसं मयेकातःगु स्वां दइ, वस् ।

प्रेमया क्यवे होसं भासँ । बेहोस जुयेवं खिचां मस्यगु दुःख सियानं मुक्त ज्वीमखु । तसर्थ अन वनेगु-वेसं न्हापां प्रेम धैगु छु खः व क्यवे गज्यागु छांटं वनेमाः, क्यवे स्वां थवयेगु तरिका गो खः, गुगु स्वांयां वासना नतुने योग्य जू धयागु क्रमशः अध्ययन छको नि यानास्वयेमाः । अलेतिनि प्रेमया क्यवे भायादीथे आनन्द कायेफइ ।

अध्ययन विना छुं हे कार्थ्यनं सफल ज्वीमखु धकाः हालाच्चनेमाःगु मद्दु । अध्ययन मगाःपि व्यक्ति प्रेमया क्यवे वनेत हथाय चाचां वनी । इमिसं स्वये-बले अन क्यवे केवल बांलागु व नस्वावोगु स्वांजक

हे खनाच्चनी, तर स्वांयाथाय च्वंगु च्वागुगु कं जा मिखां मखं । वस्, अले कथं सुयाः भ्वालका ।

प्रेमया क्यवे गुलि बांलाः, अहा ! स्वैस्वैथाय रंग-रंगया स्वां । मिखाया मोज । न्हाय्या सुख । सौंदर्यया भंडार । कोकिलादिया मधुर शब्दं न्हाय्यपया आनन्द । भवाःभवाः सयाच्चंगु फलादिया रसं म्हुतुया चच्चल । क्यवया शोभित वर्णने सुजक सुं क च्वनाच्चनेफइ ?

तर प्रेमया क्यवे होसं भासँ ! शोभितगु वर्णने लुब्ध जुयाः हथासं भाई । खनेवं मोह जुई । जीवनया सुख ताई । काचाक स्वां थवई । कथं भवाक सुई । भाराकक गोतुली । सास्ती नयेमाली ।

स्वां थवयेमसःपिसं यानाः प्रेमया शोभा कं कं घटेजुयाः स्यना हे वनीन । प्रेम शब्द योपिनि गुलि तं प्याहाँ वै । क्यवे वनाः मोज यायेगुजक मखु । क्यव-यात रक्षानं यायेमाः । केवल मोजया मोहे लानाः स्यनेव लीपालीपा छकोनिको हावा नःवने थाय मदै ।

अथे ज्वीयानिति न्हापां प्रेम शब्दया अध्ययन नि गाक यानादिसँ । अले क्यवे भासँ । स्वां थवयाः, नतुनाः आनन्द कयादिसँ ।

अले क्यवया सुख अनुभव दई । मखुसा सुखया वदलाय कथं स्वीकाः सास्ती नयाच्चनेमाली ।

उके प्रेमया क्यवे होसं भासँ ।

गन वन थें व !

भाजु चिनीयालाल बज्राचार्य; तान्सेन

अन्तस्करणं प्याहाँ घोगु व शब्दं करुणा व अभ्यर्थना मिश्रित फवर्गि छम्ह हालाच्चन—
‘जाकि छम्ह ! जाकि छम्हजक !!’
नापलात छम्ह सम्पन्नम्ह पुरुष वं,
लाहा फल वं खववि मिखाय तयाः,

तर हा ! हेयात्मक ध्वनि व पुरुषं धाल—
‘धत् ! धत् ! दुष्ट ! चन्नाल !!’
गंभीर ख्वाः तल वं, अट्टहास पिकाल
मानो छगू तःधंगु घटना जूथे,
मने छगू क्रान्ति उत्पन्न यानाः
धेधेचुयाः गन वन थें व !

टका महिमा

चन्द्रशीला अनागारिका

टकाधर्मः टकाकर्मः टकाहि परमं पदम् यस्य गृहे
टका नास्ति हाः टका टक टक्कायते ।

जि मचाते मचासुया म्हावसा खः, चाकूमहि
खः । जि ल्याय्महते ल्याय्महसुया प्राण खः, सहारा
खः । जि टका खः ।

मनुष्य जिम्ह दास खः । जि इमित हजरों दफे
प्याखं हुइकेफु, प्याखं हुइकेधुन, प्याखं हुइकाच्चना ।
प्रकृति जिगु वसे च्वनीम्ह खः । जि वैत दयेंकेफु,
स्यंकेफु ।

विशाल संसारे यदि सुं ईश्वर दुसा व जि खः,
बांलाम्ह जि खः, भिगु चित्तम्ह, हिसि दुम्ह जि खः,
सुख बीम्ह जि खः, परलोकनं जि खः, थव लोकनं जि
खः । न्हीकेम्ह जि खः, खेकेम्ह जि खः, क्षमा जि खः,
जिगु धाइम्हनं जि खः । जि टका खः ।

जिगु शब्दे अलौकिक सुख दु । व सुख सरस्व-
तीया वीणाय गन दु, कृष्णया बांसुरी गन दु, केटिते
मे हालीगु शब्दे, गुभाजुते चचा हालीगुली गन दु,
लामातेगु दबदवे गन दु, ज्ञानमाला भजने गन दु ?
धिमे बाजाय गन दु, हारबिने गन दु, बाछ्छाइबाजाय
गन दु ? जि सप्त स्वरं च्चे अष्ट स्वर खः, जिगु स्वर
तःसकं हे बांलाः ? जि टका खः ।

ज्ञानमाला मे हालीपि ! नामसंगति च्वनीपि !
भगवान्याके भक्ति याइपि ! जिगु मे हा । जिम्ह
भक्त जु, जितः मानेया, जिगु शरण वा, तरण तारण
जि खः । जि टका खः ।

जुजु जि खः, धिराज जि खः, धिराजयां धिराज
जि खः, जि ईश्वर खः । जि टका खः ।

जितः ज्वेप्यु मिखां स्वयाः, जितः ठुकलं बियाः,
जिनापं विद्रोह यानाः सुं वचेजुइफुला ? सुनं मफु ।

अंग्रेजतेसं अनेगु विज्ञान पिकाःगु मखु, जि
पिकयागु । जि भारत वासोतनापं तंसोया अंग्रेज-
तेगु लाहाते वना । इमिसं जिगु साहिता कयाः रेल,
मोटर, साइकिल, हवाई जहाज अनेनेगु मसिन आदि
दयेकाहल । इमिसं जिगु भक्ति याःगुलिं जि इमित
बरदान बिया । उकिं छिमिसं नं जितः मानेया । जि
टका खः ।

ईश्वरं नोमवाः, जि नोवांना, व स्वयाः तःधंम्ह
जि खः । द्योपि न्यासिमव, जि न्यासिवना, इमित स्वयां
अप्यो जितः मानेयाइपि दु । इमि स्वयां अप्यो जि थः-
थितिपि दु । देवतापिके उलि शक्ति मरु गुलिं जिके
दुगु खः । जि युग प्रतक्ष हानं प्रमाणवादी खः,
स्वयं प्रभु खः, ईश्वरस्वया तःधंम्ह खः । जि टका खः ।

जिके बरदान कयाः पाप या, छंत द्योयासिनं
अप्यो पूजा याई । जिके, बरदान कयाः विद्या व्वं,
छ फस्ट डिविजने पास जुई । जिके बरदान कयाः
छ गनं सभाय हुँ, छन्त सकसिनं थन म्हासँ अथवा
थन विज्याहुँ धकाः स्वागत याई । हानं छ न्हागु हे
कुले जन्म जूम्ह जूसां छुं ल्याःतईमखु । जिके बर-
दान कयाः छं छम्ह-निम्हजक मखु न्हेम्हसित फांसी
व्यु, छ सका वचेज्वी । हानं छम्ह जुजुयात मेम्ह
जुजुनापं ल्हाकि, तंमा जुईधुंकूगु वा-छो इत्यादि
अन्न-मा ध्यंकेव्यु या मि छोयेकाव्यु हानं निर्दयतापूर्वक
संसारे विधवातेसं, दुहुरातेसं बुढातेसं जायेकाव्यु,
प्रलय याना व्यु, छु यायेमासि थो व या, परन्तु जिके
बरदान कयाः या । जि सर्वशक्तिमान खः । जि
टका खः । अतः

सर्वधर्मान् परित्यज्य मामेकं शरणं ब्रज ।

मनूया छ्यं

भिक्षु अमृतानन्द

१०७०

ईश्वरी पूर्व ३२६ भनं हानं छको मगध राज्ये
भिक्षु संघपिनि जः थिनावल । तोर्थकादि ब्राह्मणते
वः हीन जुयाः जात-पातया भेद-भाव मदुगु
भिक्षुपिनि समप्रेमया वः बल्लानावल । समाजं थव
जात-पातया भेद-भाव मदुगु, तद्धं-चीधं सक-
सिनं परस्पर पालन यायेमाःगु कर्तव्यया शिक्षा बीगु
नेपाल माताया पुत्ररत्न जुयाविज्याम्ह शांतिनायक
तथागतया धर्मयात घयेपुनाहल । जुजुथे जाम्ह-
स्यां थुगु धर्मायात खुल्लमखुल्ला घयेपुसेलि मेपिसं
घयेपुलां छु आश्चर्य !

उगु समये भारते दक्को जुजुखलःपित त्यलाः
एकाधिपति ज्वीगु इच्छा दुम्ह सम्राट अशोकं लिपा
थुकिया सम्पूर्ण अःखतं शांति व समप्रेमया प्रचार
यात—व हे शांति नायक शाक्यसिंहया उपदेश
न्यनाः । क्षणपरिवर्तन चित्त खः । चित्त परिवर्तन
जीवनया परिवर्तन खः ।

न्हापा चण्डाल धायेकाच्चंम्ह जुजुं थौं धर्मा-
त्मा धायेकल—व हे धर्मया कारणं ।

न्हापा अपाय्च्च मान, अहंकार, ईष्यां तथा
ममत्वं लिपिलिपि जायाच्चंम्ह अशोक थौं दया,
करुणा, मैत्री, श्रद्धा व सदभावं जायावल । छको
छको अशोकाराम महाविहारे वनीबले घण्टनका
घण्टन बिक भिक्षु श्रामणेरपित छ्यं वें तथाः वन्दना
याइम्ह जुल ।

जुजुया थव चाल-चलन खनाः छन्दु छम्ह इष्यांलि
क्षत्रियाभिमानं अतिमानी जुयाच्चंम्ह मन्त्री जुजु-
यात थथे भधासे च्वनेमफुतः —

‘महाराज ! थथे घोँघोँस्यानाः भिक्षु श्रामणेर-
पित वन्दना यायेगु भोगु संस्कृति, चालचलन

तथा मनोवृत्तियात मलो, बनियाये जक धाःसां
मगाःला ?’

‘कर्तव्याकर्तव्ययात बांलाक सीकेमफुम्ह, मान
ममतां जायाच्चंम्ह मन्त्रीया थव खँ न्यनाः जुजुं
अन्थाय् छुं मधासे लिपा छन्दु ‘संस्कृति तथा
चालचलन धयागु मनुतेसं यानाहःथे ज्वीगु व
धर्म तथा व्यक्तिया मनोवृत्ति अनुसार प्रत्येक
चालचलन पानावइगु खः’ धकाः स्यूम्ह अशोक सम्राटं
मन्त्रीयात थथे धालः—

‘भणे ! जितः दुगुया छ्यं छगः व मनूया छ्यं
छगः माल !’

आज्ञाबमोजिम मन्त्रीं दुगुया छ्यं व मसानं मनूया
छ्यं छगः कयाहल । जुजुं व निगलं छ्यं मीकेछु
धकाः धाल । मन्त्रीं अथे हे यात । म्यूवंम्ह मनूनं दुगुया
छ्यं निरायाशं हे योग्य मू कयाः मिल । तर मनूया
छ्यं मीमफु । मनु छ्यंयात मू तइगु छखें तथाः, “छिः
छिःछिः ! मनु छ्यं ! थन हय्मते !!” धकाः धाइगु ।
न्हिच्छि मयाक बजारे, “मनूया छ्यं ! मनूया छ्यं !”
धकाः हालजुलनं सुनानं ‘थयवा छगः बी, हति’ धकाः
धाःगु मखु । अन्तस म्यूवंम्ह मनु कायल जुयाः दरबारे
ल्याहाँ वनाः वृत्तान्त खँ जाहेर यात । अन्थाय्लाक
धर्माशोक जुजुं मन्त्रीयात सःताः सकल राजपरिवार-
पिनि न्होने थथे उजुं दयेकलः—

“भो मन्त्री ! छं खनला मनूया छ्यं ! दुगुया छ्यंति
हे मू मवं ! थुजागु घृणितगु, दुगुया छ्यंति हे मू मवंगु
छ्यलं वन्दना मयाःसा मेगु थुकिं छु यायेगु ? थुजागु
छ्यं तथाः छु अहंकार यायेगु ? थव मीके च्वंम्ह अहं-
कार तथा मान-ममता हे मी परम शत्रु खः । थवयात
मदयेकाछ्येगु हे शान्तिधाम खः । अतएव भणे !

वन्दनीय भाँ-ब्वा, गुरु तथा भिक्षु श्रामणेर्षितपंचांग
प्रतिस्थित यानाः, ह्यं वें तथा: वन्दना यायेगुनं
शान्तिधामया ह्यं साधन खः। स्यसा थुकी आपालं

गुण दु।*”

जुजुया थ्व करुणामय शान्ति उपदेशं न्यनाच्चको
राजपरिषदपिन्त प्रभावित यात।

* अभिवादनसीलिसस निच्चं वद्धापचायिनो। चत्तारो धम्मा वड्डन्ति आयु वण्णो सुखं बलं ॥

(धम्मपद श्लोक नं० १०९)

न्ह्यः

‘शान्ति’

मगनमस्त जुया जि ह्यको न्ह्यले
भ्रमण जूगु ह्यं भवने थ्व खः—
अन खनेमदु दुःख-अशान्ति न्ह्यां,
सुख उकी मदु धाइम्ह खय्फु काँ!

दु अन कल्पित, सुन्दर कुञ्जनं,
मन प्रफुल्लित ज्वीगु दु स्वर्गनं,
तनिगु खः अन दैनिक चिन्तना,
मृत्यु खनाः भयनं मदु स्वो, अहा!

अन स्वतन्त्र दु जीवनयात हे,
सुख व शान्ति ह्यु दैमखु ला अले ?
मन मनं बिल वैत ह्यं स्वर
थ्व मखु ला जग-जीवनया सुख ?

कहानीया प्लाट

श्री लक्ष्मीप्रसाद श्रेष्ठ (प्रवानीपुर)

कल्पना ह्यं शिक्षितम्ह युवती खः। एस० एल०
सी० पास जुइधुं कल। वया साहित्यपाखे बड़ो रुची
दु। ह्यं वं बुद्धि लवीकेगु खयाच्चन। तर वया बुद्धि
वयात ज्या भविल। ह्यु बाखं च्वये ? गन्यागु बाखं
च्वये ? नर्मस जुल। वं विचा यात—‘एस० एल० सी०
पास यानागु ला सितिकं हे जुल।’ बाखं च्वयेगु तरंगे
लानाः वया नयेगु हे लोमन। वं गम्भीर जुयाः ह्यं
प्लाट विचा यानाच्चन।

“ह्याय् कल्पना, थौं न्हिह्यि च्वया हे बितेयायेगु
ला ? नयेत्वनेनं म्वाल ला ? थपाय् सकं मेहनत यानाः
च्वयेगु ह्यु ज्यायात ?”—मांम्हं वयाः ह्यसलं हे
धाल।

“मां, जिं ह्यं च्वयामच्चना। कलम ला जिं
ज्वनाच्चनागु दु, तर जिगु बुद्धि ज्या भविल। आः
जि कहानीकार ज्वीफैमखु थं च्वन। थौं जिगु शक्ति-
यागु पत्ता लगेजुल।”

“घोपलख ला पिने चाःहिलावा। ह्यं नं थःगु
शक्ति पत्ता लगेजुइला ? कहानीकार ज्वीत वर्षो मेहनत
यायेमानि। ह्यं हे ज्वीफःसा सु कांनं सितिकं समय
ह्यई ?”

कल्पना चाःह्यवनेत तैयार जुल। तर उखुनु वया
पासापिं सुं भवल। व याकःचा हे नदी किनाराय्
चाःह्यवन। संध्याकाई, सिच्चुसे-सिच्चुसे च्वंक फय
वयाच्चन। मां गःपंछीत आकाशे उखेथुखे च्वयाच्चन।

नदी कलकल शब्द पिकया: छगू मधुर में हालाचवन ।
कल्पना आधा घन्टातक खुसिसिथे फी चा:हिलाचवन ।
तर प्रकृतियागु अनुपम दृष्टिंनं वैगु भयातुगु मन
हलुका यायेमफत ।

बिनावनाचवंह सूर्योयात एकटक याना: स्वया-
चवन, स्वयाचवन । मिखा हे पति मया: । वं मनेमने
बिचा यात—“जिगु सफलता रूपी सूर्योनं छु बिना-
वनाचवन ला ? अयसा छु जि अंधकारे भटकेजुया-
चवने मालीगुला ?” व थ:गु विचारे तल्लोन जुल । वं
छुं मचाल ।

भयाराक सुंकोद:गुथें न्यागु शब्द वयागु तंद्रा भंग
जुल । छथं फहीका: स्वत । छम्ह कसीकसाउ जुया-
वोम्ह नवयुवक । प्यंग: मिखा चूलात । मिजनं थ:त
स्या:गु सहयाना: वाथाइथि दन । वयागु त्वइसे च्वंगु
नैनसुतयागु सुरुवाले प्या:गु फि कित । वयागु खा:
ह्याउंसे चवन लज्जयां । कल्पनायात त्वलहँ स्वया-
चवन । कल्पनाया न्हिलेमास्ते वल । न्हिलाबिल हर ।
युवकयागु खा: भन रांकेजुल । भचा तं नं मोल ।
तंमो सलं धाल—“गन्यागु पहयाम्ह मिसा ल्या । सारा
हिन्दूस्थान चा:हिलेधुन, थन थें न्यापिं मिसात गनं
मखना । द:म्हेसित भन सहानुभूति प्रकट यायेमालं
हरं न्हिलाबिल, बस् । अनयापिं मिसात स्व, थ:गु
हृदय लिक्कया: न्होने तयावी ।”

कल्पनां थ:गु सारो भचा मिलेयाना: धाल,
“वाउसाब ! थ्व हिन्दूस्थान मखु नेपा ख:, नेपा ।
छि ला थौंकनेतिनि हिन्दूस्थानं मा:म्ह थें च्वं । भचा
थनयागु चालामालायागु अध्ययन यानादिसँ ।
सिलला ?”

“सिल बाबा सिल । बांलाक सिल । तर स्व, ज्वी
धुंक्रुगु ज्वीधुं कल, स्वाल । भचा सभ्यम्ह मनूथें व्य-
वहार यायेगु सयेकि । सदा कालं नेपागा:या ब्यांचा
जुयाचवनेगुला ? अँ, छित: कष्ट मजूसा थ:गु नां छको
कनादिसँ ।”

आ: ला कल्पनाया पालीत:लें निसं मि छ्यावल ।
वं भोकेजुया: धाल—“जिगु नां न्यनीम्ह छ सु ?
जिगु नां न्यनेगु छं छु अधिकार दु? म्हुतु संभलेयाना:
खँ लहा ।” हानं भचा नरम जुया: धाल—“थ्व नेपा ख:
नेपा, सिलला भाजु ? थन च्वंपिं मिसातेसं बिना
कारणं छम्ह अपरिचितम्ह मिजंयात थ:गु नां कनी-
मखु । कदापि कनीमखु ।”

“अहो ! जि मसिल; क्षमा यानादिसँ । तर थ्व
गन्यागु खँ ! नां कनेत मछा हँ; सं छम्ह चोद्यला: दल
धा:सा न्हिलेत मछा मजूका, हला ?”

“अप्पो खँ जिं छुं मस्यू, भाई । जि ला कहानीया
प्लाट मालाचवनाम्ह, व जित: प्राप्त जुल । आ:तिनि
जिं थ:गु बाखं च्वेफै ।”

लवापु—छगू आलोचना

मा० राजेन्द्रमान प्रधान, विद्यामंदिर स्कूल

‘धर्मोदय’ या चउलायागु कहानी अंके प्रकाशित
जूगु ‘धुयाखां सायूमि’ यागु ‘लवापु’ छगू सामाजिक
बाखं ख: । विषय स्त्री शिक्षा । रूढीवादीते विचारं
मिस्तेत आख: व्वंकेगु मिस्तेत स्यंकेगु ख: । मिस्तेत
आख: व्वंकल धायेव समाजया पतन जुइ । आख:

व्वन धायेव मिस्त चरित्रहीन जुइ । मिस्तेगु ज्या ला
जा थुइगु, पो हायेगु ख: । थ्व ख: प्रतिक्रियावादी
रूढीवादीतेगु विचार । तर चन्द्रया थयागु विचारे
भतीचा हे विश्वास महु । व ला छम्ह प्रगतिवादी,
कालानुवादी मनु ख: । मांम्ह व मेम्ह छम्ह मिसाया

खँ लहानाच्चंगु न्यंबले ला वया म्ह छम्हं हे छयावल । वं थःत रोकेयाये हे मफुत । 'मां ! थौं भी समाजे स्यनाच्चंपिं मिस्त फुकं बी० ए०, एम्० ए० पास याना-तःपिं ला ? थौं व्वनातःपिं गुलि तताकेहेंपिं दु फुकं ल्यवसिं ला ? न्हापान्हापानं मिस्त आखः सःपिं दु । ऋषिपत्नीतमध्ये आपालं व्वनातःपिं खः, मीरानं ला व्वनातःम्ह खः । इपिं फुकं ल्यवसिं ला ? थज्यागु क्रान्तिकारी विचार समाजे क्रान्ति ह्येत, अशिक्षित समाजयात शिक्षित यायेत व पतित समाजयात सुधार यायेत बड़ो असल खः । धार्थे धाःसा भी समाजया उत्थानया लागि छँ खापट्टी छम्ह-छम्ह 'लवापु' या चन्द्र माः, अलेतिनि भीगु समाज छगू आदर्श समाज जुइ । कहानीकारया थयागु समाजोपयोगी विचारयात जिं हृदयं स्वागत याना । थौंकेनेया टाइमे भीत थयागु हे बाखंत माः । कलाया निर्मित कलाया (Art for art's sake) सिद्धांते जिगु विश्वास मदु । साहित्य समाजोपयोगी ज्वीमाः । समाजया यथार्थ चित्रण कलात्मक ढंगं यानाः संकेतं भिगु लँ क्यनेमाः । अलेतिनि व साहित्य सजीव व मंगलकारी जुई । उच्चकोटिया साहित्ये सत्यं, शिवं, सुन्दरंया समन्वय माः । 'लवापु' बाखने थव समन्वय दु । धार्थे धाःसा थव छगू उद्देश्य मूलक बाखं खः । कहानीकारया थव बाखं च्वीगुया छगू तःधंगु उद्देश्य दु, व खः समाजया उत्थान । साहित्यकारतनं समाज निर्मातात हे खः । समाजयात भिकेगु व स्यंकेगु संबन्धे साहित्यकारते उपरे बड़ो तःधंगु उत्तर-दायित्व दु, अक्क आपालं कहानीकारया उपरे । छाय् धाःसा समाजे जन साधारणया बीचे साहित्ययागु कहानी अंगया विशेष प्रचार दु । थव उत्तरदायित्व कहानीकारं बांलाक हे निभेयाःगु दु ।

थव बाखंया साध्य बड़ो तःधंगु खः । समाजया उत्थानया लागि लेखक बड़ो व्याकुलथें सोदु, थव खँ

बड़ो बेस हे खः । समस्त व्यक्तिया उत्थान जुल धायेव हे मानव समाजया उत्थान जुइ, मानव समाजया उत्थान मज्जीक मानवताया रक्षा ज्वीमखु । थव मजू-तले विश्व शांतिया स्थापना संभव मदु । कहानीकारं चन्द्रया म्हुतुं बड़ो कुशलता पूर्वक थः मनयागु विचार प्रगट यानातःगु दु । तर जितः थव बाखंने छगू खँ भचा मन परेमजू । आदर्श समाज सुधारक चन्द्रया मने थव शंका 'मां नं धाःगु हे ठीक ला ? जिं मखुगुजक मधयाला ?' वयेकाः क्यनेगु ठीक मनः । थुयागु शंका व लवापु ला अशिक्षित व प्रतिक्रियावादी मनूते मने जक उठेजुइ । प्रारम्भे छाती फर्केयानाः बड़ो तर्कपूर्ण ढंगं थःगु सिद्धांतया प्रतिपादन यायेफुम्ह मनूया मान-सिक अन्तरद्वन्द्व बाखंया आखिरे क्यनेगु ठीक मनः । 'वेधे न्ह्युन्ह्युं चन्द्र फांगां फायाः घन' थुकिं ला चन्द्रया defeatist mentality खनेदु । चन्द्रयात ला थःगु विचारे दृढ़ प्रतिज्ञ क्यनेमाः । अलेतिनि पाठक वृन्दया मने समाज सुधारया उत्साहया सृजन जुइ ।

थव बाखंया शीर्षक बड़ो हे भावपूर्ण जूगु दु । 'लवापु' शीर्षक व्वनेसाथ हे छु लवापु, गयागु लवापु धकाः मने थःथम्हंतुं हे प्रश्न उठेजू । कुतूहलपूर्ण शीर्षक तयेगुनं छगू कहानी कलाया विशेषता हे खः । 'लवापु' निम्ह मनूया लवापु मखु, निखा छँया लवापु मखु, निगू देशया लवापु मखु । थव लवापु ला रुढ़िवाद व काला-नुवादया लवापु खः । थव अर्थ स्पष्ट जुई साथ हे 'शीर्षक' धार्थे हे सार्थक, चमत्कारपूर्ण व प्रभावशाली सिद्ध जू ।

थव बाखंया भायूनं कहानी अनुकूल हे भाय खः । बाखंया भाय सरल व जन साधारण बोधगम्य जुइमाः तर प्रभावपूर्ण । थव गुण थव बाखने प्रशस्त दु । बाखंया भाय आपालं अलंकारिक व काव्यात्मक यायेगु छगू दोष हे खः । थव बाखने निहंनि भी बोलचाले वइगु 'मने तस्सकं हे धौवजि बाल', 'पालिनसिं मि छया-

बल', 'भृत्वी धौ फिनातल' इत्यादि महाचराया प्रयोग जूगुलिं भन बाखंया रूप बढेजूथें च्वं ।

बाखंया स्टाइलनं बडो असल खः । बाखंया प्रारंभ व अंत बडो कलापूर्ण जूगु दु । वनास्वल धायेव थ्व स्पष्ट सीदु कि बाखने छगू स्वाभाविक प्रवाह दु । प्रवाह मदयेव बाखने कृत्रिमता भलके जुइगु । जिगु विचारे ला कृत्रिम रचना छमू निष्प्राण साहित्य खः ।

बुद्धिबलया तोरं नं बाखं च्वयेगु संभव दु, तर अयागु बाखने स्वाभाविकता दइमखु । थ्व बाखं वनेव थ्व सीदु कि 'लवापु' या कहानीकारयाके बाखं च्वयेगुया स्वाभाविक झुकाव दु । चिकिहाकःसां थुकी कहानी-कलाया सुन्दर विकास खनेदु । नेवा भाय्या कहानी साहित्ये थ्व बाखंनं समुचित स्थान पावेजुइ धकाः जिके पूरा विश्वास दु ।*

* थ्व बाखं 'च्वसा पासा' या पाखें प्याहां वोगु श्री धुयास्थां साय्मियोगु 'न्याफो खां' धयागु सफुली न्यापु बाखंमये छपु जुयाः वोगु दु । — सं०

कलम

श्री सिद्धिरत्न उपासक

खत, छ धात्थें खत बहुरूपी ! स्वयेबले तिं छत्वाः-चा सोसो यानातःगु, छुं मखु । तर छं ला अहो ... । छुजक धायेगु छंत, मंजुश्री हे धयाछुं लो । गुम्हेसिया लाहाते छ खालि मजू उम्ह मनु संसारलोके च्वे खनी । महाकवि क्षेमेन्द्र, शान्तिदेव, अश्वघोष, सर्वज्ञमित्र, कालीदास, तुलसीदास, तंत्राचार्य, लक्ष्मणपाद, कर्णपाद, कृष्णाचार्य व सरोजवज्र इत्यादि संसारे दक्को प्रन्थाचार्य, धर्माचार्य, साहित्याचार्य फुकरयां लाहाते च्वंम्ह, हे कलम, छंत थौं नमस्कार ! छ मदुगु जूसा संसारे जन्म जुयाः की सीथें सिनाव-नेगु सिवाय मनुष्यतेगु गति हे मदु । छं यानाः हे संसारे विद्वान धाक्कोसित अमर यानातल । कलम ज्वंसापि हे संसारे मसीगु भिखवाना ठहरेयाना । छंगु धौ निघौया ज्यां अनन्त कालतक च्वनाच्वनीगु । गज्याम्ह कलम ! छ जन्त्रया नं जन्त्र खः, छंत तोते हे मज्यू । छंत फौन्टेन धकाः न्हूगु नां तल, पश्चिमं तथाहःगु नां गुलि लोगु ? धात्थें हे फौन्टेन (क्वन्वाःलः) मखा, अनेक भाव-धारा पिकाइम्ह ! आः सकस्यां तिसार्थें म्हिचाय् स्वच्चाकातइगु । गुलि

बांलाः ! तायो, जन्त्र, रुद्राक्ष स्वया नं छ हे बांलाः । छ दुगुलिं तापाक-तापाक च्वंपि प्रियवन्धुपिलिसे खं लहायेदु । छंगु महिमा अपार । गुलि च्वये ! साध्यगु हे मखु, वा बा..... कायल कायल ! धन्य कलम ! गुम्हस्यां छ पासा याइ, छ ज्वंसा याइ, उम्ह पण्डित जुयावइ । पण्डित धयागु पदवो हे छं बीगु । बालि-स्टर, हाकिम, मास्टर, गुरु इत्यादि छंगु उच्च धरान । ततःधंपिं साहू महाजनतेगु हिसाब खाता वही छ हे याकःचां विचाः यानाच्वन । गुलिजक विचाः याये-फुम्ह छ ! छंत जि थनिनिसें तोते हे मखु, छ धात्थें-याम्ह धकाः जि सिल, छंत घाना हे तये, छंत क्व हे खाये । तर छं भचा मखुगुयां खयेकेयो हँ, खःगुयां मखयेकेयो हँ, भिया मभि, मभिया भि यायेगु छंगु ख्याः हँ । थ्व छता ला मज्यू बा ! खःगु खः, मखुगु मखु, सत्य खँ लहा, छंत जि सत्य-सत्य तोतेमखु । छं 'पारकर' धकाः ख्याःसां ग्यायेमखु; सच्चि हे पुले । अपो माःसां पुले । छ चोधंगु बीम्ह मखु; चिन्तामणि भोलि हे मखा ! जि योबले योगु कारयेइम्ह, यो कलम, यो कलम, यो कलम !

श्व लेखनीं ।

श्री भाईचन्द प्रधान, 'विशारद'

च्वये धुंकल रे, च्वयेधुंकल
जिगु निर्मम निष्प्राण लेखनीं !

सुदुर्घोया रक्तिम-वर्ण खनाः,
अवश्य खै वोगु हिया ख्ववि धयाः,
मानव-जीवन-प्राण-प्रयाण नं
रजनीया जूगु थें जुई धयाः,

च्वये धुंकल रे, च्वयेधुंकल
जिगु निर्मम निष्प्राण लेखनीं !

जिगु जीवनया छगू अज्ञान,
उकिं हे याःगु अनेक अन्तर,
वैत हे ध्वंस याना छ्यूत
ज्ञानजक तयूगु प्रयास यानाः

च्वये धुंकल रे, च्वयेधुंकल
जिगु निर्मम निष्प्राण लेखनीं !

वर्षा काले वैगु वार्थें
जिगु हे ध्व वोगु ख्ववि निफुति मिखां
स्वस्वं वैत स्वय् असमर्थ जुयाः,
थः हे वार्थें जुयावन्य धयाः

च्वये धुंकल रे, च्वयेधुंकल
जिगु निर्मम निष्प्राण लेखनीं !

याय्माःगु फूकं याय् धुंकल
थःगु अस्तित्व हे बियाः जितः,
थःत माःगु हे मतसें थःत,
थःके दक्को त्याग यानाः

च्वये धुंकल रे, च्वयेधुंकल
जिगु निर्मम निष्प्राण लेखनीं !

—:०:—

मांयागु नुगःसेँ

श्री रामदेव

नकतिनि जोवनं जायावोम्ह, प्रेमं अन्धा जूम्ह छम्ह गरीबया मचां छम्हेसित प्रेम यात,
वयात थःगु जीवन बिल । नर वयात प्रेमयागु जुरुरत मद्दु, धात्थेंगु हृदय माःगु मखु । अकिं
वं मचायात धाल, “जिमि प्रेमम्ह खिचायात नकेत छिमि मांयागु नुगःसेँ हयाव्यु ।” व मचा छेः
व्वांवन । मांयात स्यानाः वयागु नुःसेँ कयाः व्वांवल । लय्लयत्तातां व्वांवयाच्चम्ह लय् दथ्वी
दल । वया मांयागु नुगःसेँ बय् कुतुंवन । भयङ्करगु छगू आवाज बल । वया मांया नुगःसेँ
ख्वख्वं धाल, “छंत गनं चोट परेजुलला बाबु, गनं धाः ला मजूला ?”

ब्रह्मजाल सुत्त

अनुवादक भिक्षु बुद्धघोष

थथे जिं न्यनागु दु — छगू समय भगवान न्या-
सःम्ह भिक्षुपिनिगु संघनाप राजगृह व नालन्दाया
दथुई ताःहाकःगु लें विज्यानाच्चन ।

सुप्रिय परिव्राजकनं थः शिष्य ब्रह्मदत्त मानवक-
नाप राजगृह व नालन्दाया दथुई ताःहाकःगु लें वना-
च्चन । उगु बखते सुप्रिय परिव्राजकं अनेक प्रकारं
बुद्ध, धर्म व संघयागु निन्दा यानाच्चन । किन्तु सुप्रि-
यया शिष्य ब्रह्मदत्त मानवकं अनेक प्रकारं बुद्ध, धर्म
व संघयागु प्रशंसा यानाच्चन । थुगु प्रकारं गुरु-शिष्य
निम्हसैं परस्पर अत्यन्त विरुद्ध पक्षयागु प्रतिपादन
यानाच्चन ।

अनंलि भगवान् भिक्षु-संघनापं चच्छिया निम्ति
अम्बलट्टिका धैगु बगीचाया राजकीय भवने च्वना-
विज्यात ।

सुप्रिय परिव्राजकनं शिष्य ब्रह्मदत्तनाप चच्छिया
लागी अम्बलट्टिका धैगु बगीचाया राजकीय भवने
च्चन । अननं सुप्रिय परिव्राजकं अनेक प्रकारं बुद्ध, धर्म
व संघयागु निन्दा यानाच्चन । किन्तु ब्रह्मदत्त मान-
वकं बुद्ध, धर्म, संघयागु प्रशंसा यानाच्चन । थुगु प्रकारं
इपिं गुरु-शिष्य निम्हसिया परस्परे अत्यन्त विरुद्ध
पक्षयागु प्रतिपादन यानाच्चन ।

बाचा पुलाः द्यो तुयुतुयु धाःगु इले दनाः बैठके
मुनाः आपालं भिक्षुपिनि थथे खँ जुल — “आवुस ! थ्व
बडो अश्चर्य्य हानं अद्भुत कि सर्वज्ञ, सर्वद्रष्टा, अर्हत
हानं सम्यक सम्बुद्ध भगवान (सकल) जीवपिनिगु
चित्तयागु नाना अभिप्राय ठीकठीक सियाविज्यागु
दु । थ्व सुप्रियं अनेक प्रकारं बुद्ध धर्म व संघयागु
निन्दा यानाच्चन, हानं वया शिष्य ब्रह्मदत्तं प्रशंसा ।”
अनंलि भगवानं भिक्षुपिनिगु खँ सीकाः बैठके

विज्यात । लायातःगु आसने च्वनाविज्यात । आसने
च्वनाविज्यानाः भिक्षुपिन्त सम्बोधन यानाः
धयाविज्यात, “भिक्षुपिं ! आः नकतिनि छु खँ
जुयाच्चंगु ?”

थुलि धयाविज्यायेव भिक्षुपिसं थथे निवेदन यात,
“भन्ते ! बाचा पुलाः द्यो तुयुतुयु धाःगु इले दनाः, बैठके
मुनाः जिमि थथे खँ जुयाच्चन कि “आवुस थ्व बडो
आश्चर्य्य हानं अद्भुत कि सर्वज्ञ, सर्व द्रष्टा, अर्हत
सम्यक सम्बुद्ध भगवानं (सकल) जीवनपिनिगु
चित्तयागु नाना अभिप्राय ठोक-ठीक सियाविज्याना-
च्चंगु दु, थ्व सुप्रिय परिव्राजकं अनेक प्रकारं बुद्ध, धर्म
व संघयागु निन्दा यानाच्चन, हानं वया शिष्य ब्रह्म-
दत्तं प्रशंसा यानाच्चन, थथे खँ लहाल्हां इपिं ल्यूल्यु
वयाच्चन, भन्ते ! जिमि थथे खँ जुयाच्चंगु बखते लाक्क
भगवान विज्यात ।”

भगवानं धयाविज्यात, “भिक्षुपिं ! यदि सुनानं
जिगु निन्दा यात अथवा धर्मयागु निन्दा यात
अथवा संघयागु निन्दा यात, अथे यात धायेवं छिमिसं
(वनाप) न वैर भाव, न असन्तोष हानं न चित्ते
कोप पिकायेज्यु ।”

“भिक्षुपिं ! यदि सुनानं जिगु वा धर्म अथवा
संघयागु निन्दा यात धायेवं छिमिसं वनाप क्रोध
अथवा खिन्न जुल धासा थुकिं छिमित हे हानि
जुई ।”

“भिक्षुपिं ! यदि सुनानं जिगु वा धर्मयागु अथवा
संघयागु निन्दा यात धकाः छिमिसं भट्ट कोप पिकाई
हानं खिन्न जुई, हानं उकिया जांचनं याइमखु कि
इमिसं धाःगु धाथें सत्य ला अथवा भूठ ?”

“भन्ते ! थथे मखु ।”

‘भिक्षुपि ! यदि जिगु वा धर्मयागु अथवा संव-
यागु निन्दा यात उथाय् छिमिशं सत्य व भूठ खँयागु
पूरा पत्ता लगेयायेमाः—छु थ्व ठीक मजूला, थ्व
असत्य ला, थ्व खँ जिमिके मदुला, थ्व खँ जिमिके
बिल्कुल मदुगु ला ?’

‘भिक्षुपि ! यदि सुनानं जिगु वा धर्मयागु प्रशंसा
यात, अथे यात धाल धायेवं हे छिपि न आनन्दित

न प्रसन्न हानं न हर्षोत्फुल्ल जुईज्यु । यदि छिपि आन-
न्दित, प्रसन्न हानं हर्षोत्फुल्ल जुल धाःसा उकिं छिमित
हे हानी जुई ।

‘भिक्षुपि ! यदि सुनानं प्रशंसा यात धाःसा सत्य
व भूठ खँयागु पूरा पत्ता लगेयायेमाः—छु थ्व खँ
ठीक खःला, थ्व खँ सत्य खःला, थ्व खँ जिमिके दुला
हानं यथार्थ दुगु खःला ?’ (अपूर्ण)

‘वसा पासा’

१०००

वियोग

श्री अशोक ‘उमंग’

(लेखक ‘वसा पासा’ या छम्ह सदस्य खः । अकिं लेखनापं ‘वसा पासा’ या कार्यालयया पाखे वोगु लेखया
समालोचनानं ‘धर्मोदये’ प्रकाशनार्थं छवयाहयादीगु जुल । उक्त समालोचना ‘वसा पासा’ या संचालक श्री प्रेमबहादुर कंसकारं
वयादीगु जुल ।)—सं०

च्वनसिं लय्तातां, न्यासिचाचां भंगः छजो काहां
वल । वया मने छगू अज्ञात आनन्दं थाय् काल ।
अति हर्ष, अति आनन्दं थाय् काःगु पलख हे मजाःनि
फुकं तनाः अन थाय् मिखां निफुति । क्वे थ्यपिं भंगःत
फनक फहिल । मने दुःखयागु चिं तयाः, स्वरे वेदना-
यागु भाव तयाः चिरिचिरि छको हाल अले पवस्वया-
वन । वं स्वयाच्वन । मिखां निफुति तुलुक पि काल ।
स्वार्थी संसारयागु प्याखं स्वयाच्वन ।

त्यानुगु अनुभव यात । तांनो चाल । यानंनसिं
मुसुमुसुकाकां वयाच्वन छम्ह पथिक छगू फूर्ति, छगू
आनन्दमागु अनुभव यानाः । वं खन, छको मुसुक
न्हिल । न्हापायागु खँ लोमंकल । हानं छगू न्हूगु फूर्ति,
न्हूगु आशा, न्हूगु आनन्दं थाय् काल । मुसुमुसुकाकां
न्हूम्ह पथिकयात न्हूगु आशां स्वयाच्वन । धिकार, छु
याये ! न्होने थ्यनीथे च्वन, पथिकं रुवाः रूयूसे च्वंकल ।
न्हापायागु आशा, फूर्ति फुकं तनावन । निरास भावं
मने थाय् काल । छको च्वे स्वत, फनक फहिल । लिफः
हे मस्वो, स्व हे मस्वो, सरासर वन । ‘वयाके’ हानं व

हे घोर वेदनां थाय् काल । स्वार्थी संसारयागु चक्र
वांलाक खंकल । छु याये, बिचरा हः मरुगु सिमाचा !
(समालोचना)

शीर्षकं हे थ्व लेख दुःखान्त ज्वी धयागु सीदु ।
थुकी प्रेमीया प्रेमिकानाप वियोग जूगु खँ दु । लय्तातां
क्वाहां वोपिं छजो भंगः क्वे थ्यनेव दुःख तायाः
फस्वयावंगुलिं थ्व पृथ्वी मण्डले थुजागु वियोग वेदनां
मनूतेत सतेयानाच्वंगु दु गुगु नभ मण्डले मदु धयागु
पाखे नं थुकिं संकेत याः ।

‘वया’ छम्हनाप प्रेम जुयाच्वंगु । भंगःतथे हे
छजो मिलेजुयाच्वनेगु आस खनाच्वंगु । अकिं छजो
भंगः वोगु खंबले वया अन्तस्तले च्वंगु खँ पिज्वल,
आनन्द विह्वल जुल । तर आशा निराशा जूबले व
सिमां कुतुबोस्वथे जुल । अले मिखां रुबि हाये-
कल । मनं कल्पना यात—“छु च्वंच्वनेगु थुजागु
संसारे गन दुःख व वेदना दु, वियोग दु तर प्रेम-
मिलनया मधुर रसास्वादन यायेगु मदु ! थ्व संसारं
अलग्ग गनं मेथाय् वन धाःसा वरु आनन्द दइ

शान्ति दइ, सुख दइ, प्रेमया रसास्वादन यायेदइ ।”
 व्ययेफुम्ह भंगःया निति आकाश व थाय् ज्वीफु ।
 प्रेमी-प्रेमिकायात प्रेमया ‘रोमान्से’ मग्नमस्त जुयाच्चने-
 दयेव गा हे गाः नि, पृथ्वीले वयाः नसा नःवयेगु छु
 जरुरत ! भंगःया उपमाद्वारा वियोगी प्रेमी थःगु
 मनया खँ कनाच्चंगु साप बांलाः जू, हानं स्वाभा-
 विक्रगु हे खँ खः । प्रेमीतेत अथे जु हे जू ।

तर, ‘वया’ प्रेम आदर्श प्रेम मख । बंकिमचन्द्रया
 ‘देवदास’ थें न्याम्ह व मखु । विद्यापतिया ‘मिथि-
 लाया महारानी’ थें न्याम्ह नं मखु । वं प्रेमया निति
 प्रेम मयाः, जीवनया सुख भोगया निति यात । अकिं
 छम्ह हासिल मजुसेलि मेम्हनाप प्रेम यात । थ्वनाप नं
 जीवन हनेगु आसं भनभन सत्तिक वन । तर, प्रेमिकां
 वयात टुक्रेयात । अले प्रेमी विचारा मूर्छा जुल ।
 संसार हे स्वार्थी खन । वास्तवे प्रेमीया येव प्रेमिकाया
 नं येमाः धयागु महु । अकिं प्रेमीया प्रेम प्रेमिकां
 स्वीकार मयायेवं अथवा प्रेमी थःत प्रेम याःथें थम्हं
 नं प्रेमीयात प्रेम मयायेवंतुं प्रेमी संसारयात स्वार्थी
 सम्भे ज्वोगु मुनासिब मजू । तर प्रेम धयागु वस्तु
 हे ‘रोमान्स’ खः । थुकी डाह व छटपटी दयाच्चनी ।
 सीत व स्यायेत सम्म नं मनू तैयार ज्वी । वास्तवे,

आदर्श प्रेम धयागु संसारे दुर्लभ हे । प्रेम धायेमात्रं
 सांसारिक सुख भोग उकी द हे दयाच्चनी । फल-
 स्वरूप स्वार्थनं दइ । अकिं ‘वया’ प्रेमे नं स्वार्थ दुगु
 आश्चर्य मखु । स्वार्थपूर्ण प्रेमया उमङ्गे च्वंच्वंम्ह मनूनं
 मनं तुनागु पुरेमजूबले संसारयात स्वार्थी धाल धाःसा
 छुं आश्चर्य मखु । विचारा हः मरुगु सिमाचा ! याकः
 खिचा ! शुष्क जीवन !

‘उमंग’ भाजु अविवाहित तिनि हानं नकतिनिया
 ल्याय्म्ह । अकिं भीसं शंकांनं यायेफु—“छु थ्व वेकः-
 यात हे जूगु घटनाजकं मखुला ?” खः वा मखु, थ्व
 खँ वेकःनं हे जक स्यू । ख हे खःसां वेकःनं थ्वयात
 साहित्यिक रङ्गं छिनाः गुगु रूपे भीगु न्होने तयादिल
 व साप हे बांलाःजू । भन्नेले खलील जिब्रानयागु
 बाखंया ढांचा वो । भावयात भाषानं लो । वाक्यत
 चिकिचाचिकिचाहाकः जुयाः वडा मार्मिक जू ।

न्हापांगु पैराग्राफे हे निथाय्मछि ‘मिखां निफुति’
 पद प्रयोग जुयाच्चंगु दु । च्वे थ्वया सट्टा ‘नुगः
 काइँथ्या मिन’ प्रयोग याःसा बांलाइथें च्वं । थुकिं
 छगू हे पद निथाय् प्रयोग ज्वीमखुत, हानं न्हापालाक
 नुगः नि मछिकेबियाः लिपाजक ख्ववि पिकायेकेगु
 ठीक जुइथें च्वं ।

भिखारी

अ० बटुकलाल जोशी (त्रिचन्द्र कालेज)

ए दीन-दुर्बल ! छ सु खः ? भाइ, छाय् कोपेजुया-
 वना ? जिगु खँ न्यँ । भचा नि च्वँ । ख्ववि हुहुं छाय्
 निरास जुयाः ल्याहाँ वना ? भिक्षा कायेमखन धैगु
 अभिमानं छाय् ख्वया ? किजा, छ छम्ह भिखारी खः !
 भिखारीं अभिमान यायेगु बांलाः ला ? छाय् अभि-
 मान याना ? अभिमान यानाः गन वनेगु ? हानं स्वैके
 फवनेगु ? छंत सुनां भिक्षा बी धकाः ? व तोताः मेम्ह
 दाता सु दु धकाः ?

जिनं भिखारी खः । भिक्षाया लागी हे दनाच्चना ।
 छ ला थौं हे जक वोम्ह । थुलि खँय् हे अधीर जुयाः
 अभिमान यात । छं स्यूला जि थन गबले वैगु ? छन्हु-
 निन्हुतिनि दत ला ? मखु । लच्छि-निला ला ? मखु ।
 दच्छि-निदँ ला ? मखु । जि थन दनाच्चनागु न्येगू जुग
 बितेज्वीधुंकल । परन्तु, जिगु लागी थौंतक नं लुखा
 मचाःनि । उकिं दुने सुं महु धकाः सम्भेज्वोमते ।
 “दुने राजराज्येश्वर दु ।”

ल्याःया प्रभाव

श्री अम्बिका प्रसाद लाकौल

श्री मनूतेसं व्यवहार याःगु दोलंदो दँ दयेधंकल, थ्व शताब्दीस थ्यनाः चातुचाःह्यगु, व्यवहार ज्वी-धुंकूगु थ्व युगे जन्म जुयाःनं आःतकं आपाःसिनं हे 'ज्या जूसा गात, ल्याः छाया माल ? प्वाः जायेकूसा गाः, महि नीगु छाया' धकाः धयाच्चनतिनि । अज्या-पिके जिगु थ्व विन्ति दु किल्याः मदयेकं ज्याया उन्नति हे ज्वीमखु । सुनानं प्वाः जायेकेत महि गोपा माः धकाः न्यन धाःसा 'थोपा माः' धायेत हे नं महि नीमाः । ज्या व वनेस द्याःगु खने दइला धकाः ग्यानाः थम्हं वने ज्यानागुया ल्याः हे मस्त्रोपिं भाजुपिनं खनेदु । अफसोस, अज्यापित छु धायेगु ?

ल्याः मतयेकं लव काये हे फइमखु, थ्व खँ ला सकसिनं स्यूगु हे जुल । तर ल्याः मदुगु सम्पतिस हे दाजुकिजाया ल्वापु जुयाच्चनी, ल्याः मरुगु कालाविलस हे साहू-आसामीया ल्वापु जुयाच्चनी थ्व बाँलाक हे खनेदु । सुयातं लथ्यायेमाल धायेव ल्याः गोलमाल यानाबीगु ला ल्याः सःपिसं स्यूगु हे खँ खः । ल्याः सफ़ा जूसा न्ह्याम्हेस्यां चित्त बुझेज्वी धयागु साधारणगु खँ खः । विशेष खँ छु धाःसा क्वथीक खल धाःसा सारा संसारया उन्नतिया मूले ल्याःया हे लाहा खनेदइ । बैकया ज्या ल्याखं हे जुयाच्चन ।

कम्पनीया मूले नं ल्याः हे मुख्य, इंजिनि-यरया प्राण हे ल्याः । मेगु ला मेगु हे जुल, विज्ञानं गुगु एटम आविष्कार याःगु खः व हे नं ल्याः-या बलं हे जुल । बैक, कम्पनी, कारखाना, व्यापार, कारीगरी, इन्साफ, विधान, रिमर्च अर्थात् आविष्कार व उन्नति ल्याःया हे बलं जक ज्वी । छाया धाःसा, ल्याः मयासें ज्यायात तःधं, चीधं, आपाः, म्ह याये हे मज्यू । ल्याः मदयेकं भाग थलेगु हे गथे ? प्रत्येक ज्याय ल्याःया थुलि प्रभाव दु कि व भतिचाजक दोँसानं अपालं ज्या पानाः छु याये, छु याये ज्वीफु । व्यापार व कालविलस कायेमाःथाय् बीमाःवनी, लवया थासे द्याःवनी, आपाः मालीथाय् म्ह जूवनी, अमृतया थासे विष जूवनी, श्रष्टाया थासे संहारक जूवनी । धासेलि ल्याः मदुसां ज्या-खँ यायेफइ, याइ धायेगु ला वँ खँ मखुसा गज्यागु खँ ज्वी ?

ल्याः मतसें याःगु ज्या सफल ज्वी धकाः सुनानं हे धायेफइमखु । ल्याः ज्याया प्राण खः । ल्याः उन्नतिया परम गुरु, आविष्कारया मूलमन्त्र, लाभया भाग्य खः । ल्याः प्रत्यक्ष प्रभावकारी वरदायिनी देवी खः । वयात सततः नमस्कार दु । वया प्रभाव अनन्त खनेदु ।

खःसा

श्री हरि प्रसाद पौड्याल

स्वप्न थ्व संसार खःसा

बिपना थौं छाया जुयाच्चन ?

स्वप्न भविष्य स्वेगु मन दु

स्वप्न न्होनेसं व्वंमदु ?

जिगु मनया वेदना थ्व

गबले शान्त ज्वी अडे !

चाइला जि वेदना थ्व

खःसा संसार स्वप्न थ्व ?

तं

श्री सर्वज्ञरत्न

तं, छ गज्याम्ह ! छंगु रूप गय् च्वं ? छ क्वनेगु
थाय् गन ? जिमिसं छं मस्यू । अनें छ वयेयो । छ
बल धायेव नयेनं यइगु मखु, न्ह्यःनं वइगु मखु, न्हिलेनं
फइगु मखु । छ बोथाय् तक बोलिबचन धयागुनं दइ-
गु मखु । छं यानाः छगः प्वाथं प्याहां वयाः, छपा दुरु
त्वनावोपिं दाजुकिजा ल्वाकाः छखेछखे यानाबीफु,
हानं ला व लुसिथें मिलेजुयाच्चंपिं पासापिन्त फाया-
बोम्हनं छ हे खः । हानं ततःधंपिं ऋषि-मुनि धायेकाः
जन्मभर तपस्या यानाच्चंपिनिगु तपस्या भङ्ग यानाः
निस्फल यानाबीम्हनं छ हे तं खः । मलवाः ल्वाकइम्हनं
छ हे तं खः । छ साप हे मभिं । छं यानाः स्यायूनं फु,
सीनं फु । धिक्कार छ दुष्ट तंयात । छं हे यानाः फुकां-
फुकेमज्युम्ह विश्ववन्द्य महात्मा गान्धीयात नाथु-
रामयाके डुबिनाः फुकाबिल । हानं उलिउलिमछि
हिन्दू-मुसलमान ल्वाकाः सत्यानाश यानाच्चंम्हनं छ

हे तं खः । छ सर्वव्यापी । छ अन ध्यं, थन ध्यं, वयाके
वइ, थवयाके वइ धयागु मदु । देव, दैत्य, मनुष्य, पशु,
पक्षी, कीटपतङ्ग आदियाके वयाः दुःख व्यजुइम्ह छ हे
खः । गनतक धाय् ! छं महात्मागान्धी, ऋषीश्वर अर-
विन्द व पं. नेहरुजु थं जापिं महापुरुषपिन्त नं मतोतू ।
वसपोलपिके नं डुबिनाः अंग्रेज जातिया प्रति घृणा
पिकया हे बिल; तर वसपोलपिसं थःपिनिगु विवेक
बुद्धिया बलं छन्त अहिंसा, योग व राजनीतिया रूप
बियाः अंग्रेज जातिया प्रति तं पिककासे अंग्रेज
जातिया नीतिप्रति तं पिकयाबिज्यात । हानं अमिगु
नीतियात ल्वेक हे 'ध्वलं न्यकू ध्यनेगु' नीति पिकया-
बिज्याःगुलिं भारत साम्राज्ययात 'स्वतन्त्र भारत' धाःगु
नां जिमिसं न्यनेदत । तर वसपोलपिनिथें ज्यागु विवेक
बुद्धि जिके मदु, उकिं जि छ खनाः ग्याः । जिथाय् वयेमते,
छ जि य हे मयो । छन्त जिगु तापाकं हे नमस्कार !

व्वं अले न्ह्यु

मास्टर—बहनी अथवा चाने छिमित छु फाइदा ?
छम्ह मचा—बहनी स्कूले वनेम्वागु फाइदा, चाने
आखः व्वनेम्वागु फाइदा ।

—:—

आशा—स्कूल वनेनु ।

पासा—म्हाः, पाठ मवो ।

—:—

दीपराज—छ पास ज्वीला ?

भीमराज—छाय् मज्वी !

दीपराज—जि जा फेल ज्वी

भीमराज—फेल जूसा भन ज्यू नि । व हे छ्वासे
हानं इच्छि व्वनेदइ ।

—:—

पद्म—आःतकं मर्दनि, दँदँ ।

पुष्प—थँःवयाच्चनी, दाये जिं पोंपों ।

—:—

राम—आखः व्वनेत्यल, नु ।

श्याम—मचा मत्यःनि । प्वाः स्याः । म्हाः हुँ ।

—:—

सूर्य—गन वनेगु ?

चन्द्र—पसः वनावयागु ।

—:—

बौम्ह—अज्ज म्हिताच्चनाला ?

काय्म्ह—वेत्यल, नु । छथुजक कयेके ।

—:—

शिक्षितम्ह मचा—नमस्ते !

अशिक्षितम्ह मचा—हेपेयानाः हालाच्चनी !

सम्पादकीय—

सुनां छु मधाः ?

स्वोस्वोपि थ्व हे धाइपि—‘सुनां छु धाः ?’ क्या फसाद खःला ! माःगु खँ ला का ! अरे बाबा, निन्दा व प्रशंसा रूपी निचाः घःचाः दुगु घते माय् क्यलेथें धिरिरि क्यलातःगु मनुष्य समाजे सुनां छु मधाः ? माय् क्यलां धिरिरि कःसू क्यलां ध्याक ! तर समाज ध्याक अबले हे तिनि दी गबले प्रलय ज्वी । मखुसा ला चित्त सकस्यां उत्थे मजू थें ! छम्हेस्या योगु मेम्हेस्या मयो । छम्हेस्यां प्रशंसा याःसा मेम्हेस्यां निन्दा याइगु । धायेगु व ल्हायेगु धाःसा मनुमात्रया स्वभाव हे । धासेलि चाहिने जो, सुनां छु धाः, सुनां छु मधाः थ्व खँ ल्हानाच्चनां ब्याःगुला ? थुलिजक ला ? व हे छम्ह मनुया चित्त हे नं सदां बत्थे मजू । थौं छगू खँ ल्हाःसा कने मेगु हे खँ ल्हायेफु । थुज्यागु संसारे च्वनाः सुनां छु धाः धकाः न्यनाच्चनेगु हे फजूल । थ्वया पलेसा वरु थथे छाय् मधाये—‘सुनां छु मधाः ?’

धाल, धाल व हे खँ—“सुनां छु धाः ?” छुं धा हे धाल का, छु जुल ले आः ? धाःम्हेस्यां धाये हे धुं कल । न्यम्हेस्यां न्यने हे धुं कल । धाल, सिधल । न्यन, फुत । हईं जुयां योगु खँ जूसा लयूताइ, मयोगु खँ जूसा तंचाइ । थुलि हे मखुला ? उलि मगाःसा वं नं छगू-निगू खँ धाइ । लाःसा घोराघोर ल्वापुनं थली । तर, ल्वानां-जक समस्या कदापि हल ज्वी मखु । ल्वायेगु धयागु मेगु हे, वादविवाद धयागु मेगु हे । थ्व खँ स्यूपिसं स्यू । खः, वादविवाद यायां गबले-गबले ल्वापुनं प्याहां वयेयो, ठीक पार्लियामेन्टे बाक्सग-का-बक्सग चलेयानाः, मेचं कयेका-कयेकाः छयं हे तत-ज्याक ल्वायेथें । अकिं वादविवादे धैर्य व सहिष्णुता अत्यावश्यक । वादविवादया विरोध धाःसा वं जक

याइ गुम्ह अधिनायकवादया समर्थक खः । तर, खँ ताहाकः मयायेगु धयागु जूसा, किसि ल्वानाः धाय् चुं मथनेगु धयागु जूसा सहलह यानाः च्वनेफयेके हे माः । धासेलि चाहिने जो, ‘सुनां छु धाः ?’ धकाः मस्युगु खँ न्यनाः अथवा वंगु खँ न्ह्यथनाः मदुगु खँ दयेकेगु हे छाय् ?

‘धर्मोदय’ न्हाप्पां प्याहां बोबले गोलातक ला थुकी “सुनां छु धाः” स्तम्भ प्याहां वयाच्चन । उकी ला धाकोसिनं प्रशंसा हे यानाः धयाच्चंगु खनेदु । ख नं नेवा भाय्यागु छगूजक पत्रिका । हानं न्हाप्पा प्याहां वोगु । अथे जूगुलि नेवा मात्रं साथसाथे नेवा भाय् व नेवा साहित्यया हितैषीतेसं हानं सकसितं समानाधिकार बियाः परस्पर सहयोगद्वारा देशया, मनुष्य जातिया कल्याण यायेमाः धाइपिसं ‘धर्मोदय’या प्रशंसा याइगु स्वाभाविक हे खः, बानंलाः । तर आः थ्व ह्याउमचा मखगेधुं कल । स्वदं फुनाः प्यरे च्वनीम्ह ज्वीधुं कल । आःतक या भित्रे थ्वं अनेअनेगु खँ न्यनेधुं कल, अने-अनेगु खँ कनेधुं कल । भिक्षुया धर्मोपदेशानिसं कयाः ल्यासेल्याय्म्हया प्रेम कहानीतक नं थ्वं न्यनेधुं कल, कनेधुं कल । गुलि परस्पर विरोधी खँ ! थुकिं यानाः थ्वयात यो-मयो यानाहःपिनं दयावयेफु । फलस्वरूप विभिन्न विचारयापि मनुतेसं विभिन्न किसिमयागु खँ न्यनाः तःधिकः ज्वीम्ह हे लिपा अनुभवी व भुक्तभोगी ज्वीगु, आपालं खँ सःस्युम्ह ज्वीगु । तुंया व्यानं छु सी ! न्हासे लुफि महायेकं न्ह्यपुया तेज गनं प्याहां वइ ! धासेलि चाहिने जो, ‘सुनां छु धाः ?’ धायेगु खँया वास्ता मयासे ‘सुनां छु मधाः ?’ धायेगु हे ठीक मज्वीला ?

'धर्मोदय' लाखे सकस्यां मंकाःगु हं । खःगु हे खं खः । तर थ्व हे ला आपद् ! एकलौटी जूसा ला थः यत्थे याःसां जि हे जिल नि ! योपिनि यइ, मयोपिनि मयइ—खँ हे मन्त । आः थन मंकाःगु जूगुलिं सक-सिगुं चित्त बुभेयानाच्चनेमाःगु जुयाः धकाः ज्या थाकुयाच्चंगु, खँ निनाच्चंखु । ख तु थाकुगु ज्या याः म्हेसित हे खः सकसिनं खँ ल्हाइगु । कृष्णं १८००० गोपिनीतेत चित्त बुभेयानातःथं थवं नं सकसिगुं चित्त बुभेयायेगु स्वयाच्चंगुनं खः । तर, छु धाये गो ! थ्व कलिकालया गोपिनीतेत, छाया थं मस्यु, साप हे चित्त बुभेयायेथाकु । छम्हेसित स्वतले मेम्ह फस्वयावनीगु । फस्वयावंम्हेसित हेकुतले हानं मेम्ह तुति बस्वानावनीगु । सुयात छु धाये, गुम्हेसित गुगु धाये ! धासेलि चाहिने जो, 'सुनां छु धाः ? सुनां छु याः ? धकाः हालाच्चवनां साध्य ला ?

धाःपिनिगु ला खँ हे मन्त । धाल, न्यन । उकिं कायेमाःगु शिक्षा काल, सिधल । आः मधाःपिनि मने जक वरु छु खः, गुगु खः छुं स्युगु मखु । गुलि मेहनत तुक्क लेख च्वयाः लयल्यतातां छ्याहइ, 'धर्मोदय' वोपत्ति थःगु लेख दुला धकाः गज्यागु आसं पुतु-प्लीकाः स्वइ, तर लेख मखनाः निरास ज्वीबले वया मनं छुं धाः ज्वी ! प्यन्हु मपाक स्वंगू लेख लगालग छ्याहयाः छकोपत्ति आः वइगु अंके हे तयाब्बु धयाहः-म्हेस्या छगू हे लेख प्याहां मवोबले वया मनं छु धाः ज्वी ! धर्मोदया छगू पाना लयल्यपत्ति थःगु लेखया निति रिजर्व यानाब्बु धयाहःम्हेस्या मनं तुनागु पुरे-मज्बले वया मनं छु धाः ज्वी ! लय् कमसेकम ३०।४० गू लेख वइगु, तर धर्मोदये छापेज्वीबले अप्पोलं अप्पो २० गू । गुम्हगुम्हसिगु लेख आःतकं प्याहां मवोनि इमिसं छु धाः ज्वी ! धर्मोदये धर्मयागु जक लेख छापे जूसा ज्यु धाइपिसं मेमेगु लेखनं प्याहां वया च्वंबले छु धाः ज्वी ! साहित्यिक लेखजक माः, धर्म-

धर्म छु यायेत धाइपिसं धार्मिक लेखनं प्याहां वया-च्चंगु खनाः इमि मनं छु धाः ज्वी ! प्रगतिशील लेखजक माः, मेगु लेख मज्यु धाइपिसं हरेक किसिम-यागु लेख प्याहां वयाच्चंगु खंबले इमि मनं छु धाः ज्वी ! साहित्य साहित्यया निति धाइपिसं साहित्य जीवनया निति धाइपिनिगु लेख च्वनीबले इमि मनं छु धाः ज्वी ! धासेलि चाहिने जो, सुनां छु धाः थ्व गय् सीकेगु ? कपोल कल्पनाया भरे निर्णय याये ला ज्युगु हे मखु । तर, संसारे छुं मधासे सुं च्वनेफइ-मखु । आशा निराशा ज्वीबले, इच्छा अपूर्ण ज्वीबले म्हुतुं छुं मधाःसां मनं छगू मखु छगू अवश्य हे धाइ । बुद्धि दुम्ह जूसा उक्ति बिचाः यानाः, बुद्धि पुरेयानाः विवेक पूर्वक धाइ, खःगुयात खः धाइ, मखुगुयात मखु धाइ । बुद्धि मदुम्ह जूसा मने वोथे धाइ । तर सकले मनु खः, यो मखु । मनूया म्हुतुं—न्हाक्को हे सःस्युम्ह छाया मज्वीमा—जोश व आवेशया म्कोके अपशब्द व कटु वचन गबले-गबले प्याहां हे वयेयो, बुद्धि व विवेकया बलं क्वत्यलातःम्ह दुने च्वंम्ह दैत्यं मौका छोपे हे यायेयो । गान्धीथेन्थ्याम्ह अहिंसा देवीया पालानं नापं छको जोशे वयाः 'आः जिं अहिंसा धकाः पिया-च्चनेमखुत' धकाः अंग्रेजतेत धम्की बिल । धासेलि चाहिने जो, 'सुनां छु धाः ? मधासे वया सट्टा 'सुनां छु मधाः ?' धायेगु हे ठीक मज्जुला ।

छम्ह न्हासा छम्ह ख्वइगु जक मखु कि थौं न्हासा कने ख्वइगु संसार थ्व खः । सुनां छु धाः, सुनां छु मधाः थ्व खँ छुं मखु । 'धर्मोदय' स्वदं फुनाः प्यरे च्वनीन । थौंने निदंबुरिं यासेनिसं थुगुसी स्वदंबुरिं यायेगु समयतक या भित्रे थ्व खनाः गुलि लय-ताल, गुलि तंचाल व ला द हे दु । न्हागु जूसा 'उरी स्वाहा, उरी स्वाहा, काय विशोधनी स्वाहा' धकाः ज्या थालेयानाः 'धुं मदुसां स्वाहा, गोजा मदुसां स्वाहा' धयाधिया दच्छिया ज्या सिधयेकेधुन । पाप-

धर्मं ह्यु मस्यु । 'जो करता बह भरता बन्दे, जो हरता वह मरता ।' तर ल्वायेमाःथाय् ल्वानाः, जायेमाःथाय् जानाः रसरङ्गं याउंक, न्हाइपुक हे सिधल धायेमाः । धासैलि चाहिने जो, आः थुगु सालया धर्मोदयया अवसान नापनापं सकर्यां मने च्वंगु राग, द्वेष, लोभ, क्लेश फुक्कं खुसी च्वीकाः, मेगु दँयात काय, वाक, चित्तशुद्ध यानाः, परस्पर सहयोग व सहायता यानाः,

हिम्मतसाथ निदुगं जोश पिकयाः न्हाःबनेगु स्वये-माल । 'हिम्मत बांध सँभल बढ भागे, रोक नहीं है कोई ।'

धासैलि चाहिने जा, आः अवसान यायेन्हो भीसं छकोलं पाःलाक छसः यानाः नारा छको छाय् लगेमयाये—

धर्मोदय—जिन्दाबाद

—:०:—

सम्पादकयात पौ—

चूडाकर्मया विषये

जिमि थन छगू थिति यायेमाःगु दु । थुकिया नां "प्रब्रज्या व्रत चूडाकर्म" धकाः धाई । ख जा बौद्ध भिक्षुपिनि "प्रब्रज्या" ग्रहण यायेगु प्रथाया अनुकरण स्वरूप थव थिति जुयावैच्वंगु खनेदु । ब्रह्मायापिनि प्यन्हुनसे थः फत्तले च्वनेज्यु हँ । श्री नेपागाःया बौद्ध मार्गीते प्यन्हुजक च्वनेगु दस्तुर यानातल । हानं मेगु जातियापिनि थव चूडाकर्म यायेगु थः च्वंच्वंथासे योवले फथे ज्या चलेयायेज्यु । श्री गुरुभाजु, बरे जुपिनिजक छु कारणं थें थथे यायेमजियाः नेपागाःया बिहारे जक वयाः थव थिति यायेमाःगु कर यानातःगु खः थव खँ बडो हे आश्चर्य । चूडाकर्मया बिपरीतार्थ प्रब्रज्या ज्या खः धयां अत्युक्ति मजू । एसानं थव थिति श्रीगु समाजया व्याक धनीगरीब व तापले बासी सकसियां सरदरं हे सलंसः दोलंदोतक नं खर्च यायेमाःगु कर परेजुयाः चलेजुयावैच्वन । फत्तले तुटि च्वी मफुसा छयनं चुयाःनं मोलं चुयाः नं याना हे च्वन । मफुसैलि छु याय्, थव थिति मयानाहःगुनं जुल ज्वीमाः । अकिं अले गुम्हेसिनं थव थितिरीति अनुसार मयात व्रत श्रीगु समाजं बहिस्कार यायेगु धकाः नेपागाःया बिहारयापिसं ककुई चियेगु नियमत दयेकुसैलि श्रीगु समाजनापं तोताः मेगु समाजे पिन्वावंपि आपालं खनेदत । दैवसंयोगं छम्ह मनुखं

थव थितिया विषये स्वर्गीय श्री ३ महाराज चन्द्र-सम्सेरयात विन्ति यानाः "एसा प्रब्रज्या व्रत चूडाकर्म यायेत टका १ व वज्राचार्याभिषेक ल्वीत टका २। कयाः थव थितिया ज्या चलेयानावीमाः धैगु अंडाज २८-३० दँन्हो सनद पत्र छगूनं जूगु दु । थवनं बाहाया नायोतेसं थौंतक नं अनेक अटु तयाः थव ज्या बांलाक चलेयानाब्युगु मखुनि । ख जा गुबलेतक थव थितिरी-तिया पुसा श्रीगु नुगलो थाःनि उबलेतक सुध्रेज्वी नं था हे थाक्वीतिनि । हानं थव थिति चलेयायेत बिहारे हे जक माः धैगु नं मरु । बुद्धप्रतिमा चैत्यया न्होने नं थवथिति चलेयायेज्यु, जुया नं च्वंच्वंगुया प्रमाण स्वरूप नेपागाले नं चीभाबरे धैपि श्री समाजयापि महाशयत आपालं विद्यमान जुयाच्वंगु नं दु । आः तानसेनपाल्पा बासी श्री समाजयापिसं सुक्काव तयादीगुली थः च्वंच्वना थासे हे थःगु जात्यानुसार थव थिति यायेगुली सुनानं अस्वीकृत यायेगु व मेगु छु हे आपत्ति दयेमाःगु मदु । मखुसा नेपाया व्यक्तिगत बिहार व्यक्तिगत थिति यानावयापि श्रीगु थिति-नं एसा परस्पर अस्वीकृत जुयाः मजिया मवैछा हां ?

०७।६।१७।३

आदिवजाचार्य—
हिरण्यवर्ण महाबिहार (यलदै)

चूडा कर्मया विषये पत्रिकाद्वारा खँ न्यनाच्वने दयाः जि तस्सकं हर्ष जुल । छाया धाःसा न्याथाय तापाक वनाच्वंसांतवि थःगु बिहारे वयाः चूडाकर्म यायेमफयाः, गामे च्वँच्वं धाक्रे जुयाः, सिं मियाः जीविका यानाच्वंगु खनाः साप हे भयभित जुल । गज्यागु खिपः मदुगु पासं चिनातःगु थव, मखुगु समाजया भयं यानाः जीवननापं गतिपति मदयेका च्वनेमाल धकाः सिं गोदामे निगू-प्यंगु खँ लहाना- स्वयाबले वयागु खँ न्यनाः तचोगु विस्मात् जुल । अले

तिम्बा मीहःम्ह धाक्रे बरेजु पिहाँ बन । थुज्यागु दुर्दशा खनेनं धुन, न्यनेनं धुन । तान्सेन निवासी धर्म प्रेमी दाजुपिसं थुगु नकली समाज फुकाः सकलिगु समाज दयेकेत्यंगु विषये वसपोलपिं धन्यवाद बीयोग्य । अनाथ गुबजु व बरेजुपिनि उपरे अनुकम्पा तयाः थुगु सत्य खँया प्रबन्ध जरूर यायेमाःगु खः ।

६-१०-५०

सम्यकरत्न वज्राचार्य,
प्रथमशील महाविहार, (खपदे)

वादविवाद मखु सुभावजक

प्रिय सम्पादकजु,

सादर वन्दे ! खः थव युद्धया युगे युद्ध क्षत्रजक दत्त धाःसा युद्ध याइपिं यक्को दइ । उकिं धर्मोदयं नं लेखक-पिन्त प्याखं हुइत दभू दयेकाच्वंगु मखु कि लेखकपिन्त तिसालदयत सम्पादकीये, पादटिप्पनी बारंबार 'वादे वादे जायते तत्वबोध' धकाः अखडा दयेकाः 'च्यालेंज' बियाच्वन । फुपिं थाय् दसेलि डटेजूवइ, थव धाये-माःगु हे मखु । छम्ह जा भी स्थविर धम्मालोक बि नं ज्ञ्यात सम्पादकजुया नापं ।

तर जि थव ल्वापुख्यापुपाखे मदु वनं वसपोलथें ज्याम्ह लंका, बर्मा, महाचीनथ्यंक यात्रा यानाः विज्यायेधुं'कूम्ह; गुरुमण्डल, ईश्वर म्हसीकि, सति-पट्टान, बुद्धगुण, प्रज्ञादर्शन, कर्म व कर्मफल आदि अनेक बांबांलाःगु प्रन्थरत्न च्वयाविज्याये धुं'कूम्ह-

नाप । जितः ला थेरवादी शासनयाके नेपालं विशेष यानाः भिक्षुतेसं यक्को भिभिगु "लँ" स्यनाकाये-मानि धयागु अभिलाषा दुगुलिं छगू रचनात्मक सुभाव तयागु खः सिवाय जिगु लेखं सुनापं छुं वादविवाद यायेगु लँ चायेकेत मखु । उकीसनं "थेर-वादी शासनं ह्यु मबिल ? ह्यु मानि ?" धकाः सकतां पुरेज्वीधुकू थें सन्तोष जुयाविज्याये धुं'कूबले ला खँ हे मन्त । वसपोलया नापनापं मेपिं भिक्षुपिनं सकले 'अर्हत' मखा ज्वी थेरवादी शासनयाके माक्को काये-धुं'कुसेलि !

विदा !

भवदीय

नेपाल १०७०, असंचालं

चित्तधर 'हृदय'

छगू सूचना

कापःलाका न्यानादिसँ । देशया ध्यवा देशे हे तयादिसँ । बल्लाःगु, बांलाःगु हरेक किसिमयागु थन तैयार जू । आडर बियादीला, तैयारी कयादीला छिकिपिनि यत्थे । किफायत दामं ठोक व फुटकर थन विक्रि जू । बेपारीतेत विशेष सुविधा दु ।

बेखारत्न धर्मरत्न उपासक

कपडा र कपडा जुत्ता कार्यालय (रजिस्टर्ड), टेबहाल, (उत्तर पूर्व कुना) काठमाडौं, नेपाल ।

दृच्छिया लेखया धलःपौ

लेख	लेखक	पाना	लेख	लेखक	पाना
कविता—			मन ! - कुमारी प्रमिला		१८५
आह्वान—कुमारी विष्णुमाया		१	कपं—श्री ईश्वरानन्द		१६४
म्हपूजा—श्री आनन्द शाक्य		५	पूजा—श्री धुयास्वां		२००
जीवन स्वां—श्री गुणनिधि		८	आशा—'प्रेम'		२०६
धर्मोदयया न्होने—श्री हर्षरत्न		१२	वैशाख पुनी—श्री चित्तरञ्जन 'नेपाली'		२१५
स्वंतिया विन्ति—श्री धर्मरत्न 'बमि'		१४	जीवन—'निहिल'		२१६
लक्ष्मीपूजा—श्री बटुकनाथ पन्त		२०	मां-नेपाल—श्री लक्ष्मी प्रसाद		२२३
नमस्ते—श्री रत्नध्वज		२५	? —श्रीमति मनमाया		२२३
यायमखु—श्री भक्तिदास श्रेष्ठ बी० ए०		३२	व्यायवैवंगु सुपाय्—कुमारीचिनीकुमारी		२३६
अन्त पथिक—श्री आशाराम शाक्य		४१	दँ, दँ हे नेपावासी—श्रीमति शारदा देवी		२४३
धर्म-कर्म—'मनू'			? —'मदन'		२४८
वनेनु श्री भक्तलाल अमात्य		५६	छंगु स्मृती—श्री मोहनमान		२५५
जि थःके—श्री विरञ्चीलाल राजभंडारी		५८	वाखँः—'हृदय'		२६७
छु याय !—श्री हेमराज		५६	मांयात—श्री चित्तरञ्जन		३०४
गनी...पुष्प थव—श्री कृष्णराज		६७	कालयात—श्रीमति रामप्यारी		३११
उपहार—'प्रेम'		७३	वसन्त—श्री खः पूर्णबहादुर		३२१
हूँ मनू सु खः ?—श्री भक्तलाल		६६	गन वन थें व !—श्री चिनीया लाल		३२५
चेतावनी—श्री सुवर्णलाल		८५	न्ह्यः—'शान्ति'		३२८
क्वनाब्धु छको—श्री भाइचन्द प्रधान		६१	धव लेखनी—श्री भाइचन्द प्रधान		३३२
स्वयेनुनु—श्री अमर		६६	खःसा—श्री हरिप्रसाद पौड्याल		३३६
गुलाफ स्वांयात—श्री केशव ज्वालानन्द		६७	कहानी—		
संभ्याकाइती—विद्यार्थी गंभीरमान		१०३	किजापूजा - ?		१३
...छाय् स्वानाख्वन—विद्यार्थी फणीन्द्ररत्न		१०८	बेपत्ता—श्री गोविन्दलाल अमात्य		१८
किपालुयात—श्री भगवती प्रसाद		११३	लडाई—श्री केशरलाल		३६
प्रार्थना—श्री धर्मरत्न		१६१	मैकःचा—श्री अशोक		७०
हैयात—'हृदय'		१६४	अजिया हू—कुमारी प्रमिला		६६
मे—'प्रेम'		१७२	जिम्ह छम्ह पासा—श्री केशव लाल		८२
गत जीवन—श्री तीर्थराज		१७५	गुइले मन्त,गुइले—श्री निरञ्जन प्रसाद		१११
शाक्यसिंहया लिसः—भाजु हरिकृष्ण		१८०	जिगु म्हगस—श्री अशोक		१२१

लेख	लेखक	पाना	लेख	लेखक	पाना
बाखं—श्री प्रेम बहादुर		१२२	म्हपूजा—'हृदय'		६
ब्रह्मनाल—श्री सत्यमोहन जोशी		१२३	लक्ष्मितीर्थ—भाजु फत्तेबहादुर सिंह		१०
लः छांप्रांछांप्रां—कुमारी प्रमिला		१२६	नैतिक पतन—श्री महेन्द्रमान सिंह		११
रूपा—श्री ईश्वरानन्द		१२७	साहित्यया महत्व—भिक्षु महानाम		१५
लवापु—श्री ध्यास्वां साय्मि		१२६	बर्माली मिसात—अग्गधम्म श्रामणेर		१६
अबला—श्री 'पथिक'		१३१	विन्ति—श्री धर्मरत्न 'यमि'		३२
सु ?—श्री भाइचन्द्र प्रधान		१३४	विज्ञान, साहित्य व जीवन—श्री ए०जे०लारेन्स		३८
रुवनंमखुवो हानंमहाः—श्री जेरोकुमार		१३५	जीवने अभिनयया स्थान—श्री जगतबहादुर		
व्यकुं—श्री मोतीलक्ष्मी		१३७	जोशी बी० ए०		४२
मां—श्री केदार लाल		१३६	जिगु विन्ति—श्रीमति करुणादेवी		४४
भाय्—श्री निरञ्जन गोविन्द		१४०	धर्म व साहित्य—श्री रत्नध्वज जोशी		५०
वा फच्छि—श्री आशाकाजी दुवा		१४३	यात्री—श्री जेरोकुमार		५३
मांया प्रेम—श्री पुण्य रत्न		१४४	साहित्ये आलोचकया स्थान—श्री माधवलाल		५५
मनूया नां—श्री मणिक बहादुर		१४६	कुल धर्म व बौद्ध—श्री लालधन शाक्य		५८
सेवा—निम्ह पासा		१४८	विज्ञान, साहित्य व भाषा—श्री ए०जे० लारेन्स		६४
सारी छत्वा—श्री आनन्द शाक्य		१५२	बुद्धया समाज सेवा—अग्गधम्म श्रामणेर		७४
कोंचाद्योया निष्ठुरता—श्री चक्रमान		१५४	धर्म व्यक्तिगत वस्तु खः—श्री न्हुछेबहादुर		७५
मजीव देवं नं मही—श्री कुमार		१५६	कान्तपुरं कालिम्पोङ—विद्यार्थी डमरबहादुर		८०
जादू—अ. श्री नीलरत्न		१५८	विज्ञान, साहित्य व भाषा—श्री ए० जे० लारेन्स		८६
अन्तरद्वन्द्व—श्री आशाराम शाक्य		१८५	नेपाली बौद्धतेगु धिति-रीति—श्री मा० कुलरत्न		६०
अनुचित प्रेम—अ० मारगरेट		२२०	एकाङ्की—श्री रत्नध्वज जोशी		१०१
ज्यापु—.....		२४६	स्वांया कं—'अरुण'		१०४
भयातुगु धः—श्री सिद्धचरण		३०१	रामायणे सत्य व प्रेम—मी०कवीन्द्रमान सिंह		१०७
तंगु सारी—श्री केशवलाल		३०८	ब्रह्मचर्य—भिक्षु शाक्यानन्द		११२
सी हे जति मासेलि—श्री माधवलाल		३१३	स्त्री विद्या—कुमारी मीम कुमारी		११४
कहानीया प्लाट—श्री लक्ष्मी प्रसाद		३२८	भी—श्री बुद्धिवज्ज		१६६
वियोग—श्री अशोक 'उमंग'		...	मनया शील—श्रीमति ज्ञानदेवी		१७३
निवन्ध—			पौ—श्री प्रेमबहादुर		१७५
स्वागत—श्री प्रेमबहादुर कंसकार		२	ध्वंसाबशेष वैशाली—श्री ज्ञानरत्न		१८१
थव दिन—श्री ठाकुरलाल मान्धर		३	प्रथम संगीति—भिक्षु अमृतानन्द		१८६
म्हपूजा—श्री हृदयचन्द्र सिंह प्रधान		६	साहित्य व जीवन—श्री रामहरि		१६४

लेख	लेखक	पाना	लेख	लेखक	पाना
बुद्ध—श्री केशरलाल		१६७	धर्मोदय—भिक्षु प्रज्ञारश्मि		२१६
निर्वाण मामां—भिक्षु महानाम		२०२	शंका निवारण—श्री दुर्गामान		२४५
भीगु शिल्प व चित्रकला—श्री सत्यमोहन		२१०	मनूया छयं—भिक्षु अमृतानन्द		३२७
भूल—श्री रामधर		भृ१३	ब्रह्मजाल सुतं—अ. भिक्षु बुद्धघोष		३३३
स्वार्थी मानवता—श्री जगदीश्वरमान		२१७	समालोचना—		
क्वन्वाः लः—श्री शम्भुलाल		२२४	श्री केशरमान 'व्यथित' यागु काव्य साधना		
आशा—श्री भोलाराम		२२५	—श्री रामहरि जोशी बी० ए०, बी० एस्सी०	२६	
थेरवादी...छु बिल—श्री चित्तधर 'हृदय'		२३४	'सीस्वा' या विषये छत्वाचा खँ—श्री माधवलाल		
साहित्यया मू—श्री धुपास्वां सायूमि		२४०	कर्माचाय	१०६	
भीगु भूल—छम्ह नेवा		२४६	" "	"	१६८
मिसात...जीवन—श्री पुण्यरत्न		२४७	'लवापु—छमू आलोचना—	
साहित्य छु ?—श्री रत्नध्वज		३०५	इतिहास—		
पृथ्वीया बाखं—श्री ज्ञानरत्न		३१२	नेपाले बौद्ध धर्मया प्रवेश—त्रिपिटकाचार्य		
प्रेम—श्री भोलाराम		३२३	भिक्षु धर्मरक्षित		३४
टका महिमा—चन्द्रशीला आनागारिका		३२६	नेपाल देशे...छकूचा—श्री वैद्य जिनराज		८५
कलम श्री सिद्धिरत्न उपासक		३३१	उगुं थुगुं --		
ल्याःया प्रभाव—श्री अम्बिका प्रसाद		३३६	मङ्गल कामना—		२
धर्म—			मनूष्य जीवन—'मनू'		३३
पुराण सुत्त—अ० विवेकानन्द श्रामणेर		४	मनू—स्व. भैरव गोपाल		३६
वाहीतिक सुत्त—अ० भिक्षु सुबोधानन्द		२६	नुगःघाः—श्री खड्गबहादुर		४०
नांया महत्व—अ० श्री सूर्यलाल		५७	गय् थें मस्यु—श्री प्रेमबहादुर		५१
मीके दुने सुं आत्मा महु—अ० श्री दानमुनि		६१	प्रार्थना—श्री एम्० पी० प्रधान		६३
गन, गन चक्षु...मनोविज्ञान—अ० विवेकानन्द			सत्य हे बल खः—श्री निरंजन गोविन्द		७६
श्रामणेर	७७		महासंघया—गौरव—भिक्षु अश्वघोष		६८
आभूषण—भदन्त बुद्धघोष		१०५	चन्द्रोदय—'भिखारिनी'		१०२
वैशाख पुनी—अग्गधम्म श्रामणेर		१६२	इ'ग्लिस्थाने—प्रचार—श्री केशरलाल		१०६
धर्म व मैत्री भावना—विमलानन्द श्रामणेर		१६५	शब्द—श्री जेरो कुमार		११८
बुद्धया महाकरुणा—श्रीमति रुक्मणि देवो		१७४	किपालु—श्री 'अधर'		१७१
भीगु धर्म—श्री धर्मरत्न		१७८	स्वां छफोया परसेवा—श्री विरञ्जीलाल		१७८
मानव धर्म—श्री एस० बी० शाक्यजु		१८३	सीते—श्री रामबहादुर		६६
संसारयात... देन—अ० भिक्षु बुद्धघोष		२०१	छमू स्मृति—'मदन'		२१३

लेख	लेखक	पाना	लेख	लेखक	पाना
जि—श्री हरीशंकर लाल		२१५	छगू घटना (कविता)—श्री आशाराम शाक्य		२२७
रजनीया साइनबोर्ड—श्री केशवलाल		२३८	जिगु न्हिच्छिया ज्या—छम्ह मचा		२३७
धर्मोदयया कहानी अंक—श्री रत्नध्व		२४१	देवी पटाचारा (बाखं)—श्री राम बहादुर		२५२
निन्हुया पासा—'मोहन'		२४४	च्वलेचाया बाखं (कविता)—श्री निरञ्जन		
उद्घाटन समारोह—		२५७		गोविन्द	३१७
मूल सभा—		२५८	तं (निवन्ध)—श्री सर्वज्ञ रत्न		३३७
शुभ कामना—		२५८	व्वं अले न्हु - सुदर्शन श्रामणेर		३३७
प्रधान मंत्रिया भाषण—		२५६	सम्पादकयात पौ—		
नेपाले बुद्ध धर्म—		२६१	सर्वनाशी थिति रीति—श्री वर्णवज्ज वज्जाचार्य		२४
सिंगापुर.....छ्याहःगु पौ—		२६५	ज्यानमारा थिति—श्री ज्ञान प्रभा		६६
अखिल बर्मा महासंघ....भाषण—		२६७	भ्रष्टाचार मदु, सदाचार दु—श्री अम्बिका		
साधारण प्रस्ताव—		२७०		प्रसाद	६५
विश्व बौद्ध भ्रातृ संघया विधान—		२७३	सुगत सौरभ—छम्ह पाठक		६६
धर्मोदय सभाया.....रिपोर्ट		२६२—श्री देवराज शाक्य		११६
थाइलैन्डे बुद्ध धर्मया...रिपोर्ट—		२६२	चूडाकर्मया विषये—तान्सेन वासी बौद्धत		२५६
थेरवादी छु मबिल—भिक्षु घम्मालोक			" —श्री वर्णवज्ज वज्जाचार्य		२६६
थेरवादी शासनं ...मबिल—भिक्षुचुन्द		३३२	" —श्री हर्षरत्न शाक्य		२६६
प्रेमया....भासं—श्री लालधन शाक्य		३२५	" श्री आदिवज्ज		३४०
कांयागु नुगःसें—श्री रामदेव		३३२	" श्री सम्यकरत्न		३४१
भिखारी—अ० बटुमलाल जोशी		३३५	वादविवाद...जक—श्रीत्तधर 'हृदय'		३४१
मचाखाचा—			सम्पादकीय—		
छन्हुया खं (बाखं)—श्री तीर्थ लाल		२१	न्हू दँ—		२२
विद्या (कविता)—श्री धर्मज्योति शाक्य		२१	'धर्मोदय'—		४७
रामरत्नया लहिनातःम्ह भंगः (बाखं)—			थिति-रीति—		७१
श्री जगत लाल		४६	विवेक—		३३
पिलिपिल च्यानाच्वंगु मत (कविता)—श्री धन			भीगु भाय्—		११७
बहादुर		३७	कहानी—		१६०
ठीक हे यात (बाखं)—अ, श्री कमलमान		६८	थौंकेने बुद्ध धर्म—		२०५
चिक्कु वल (कविता)—कुमारी धन लक्ष्मी—		६२	सिथि नखः—		२२७
सत्यया मू (बाखं)—श्री बुद्ध रत्न श्रेष्ठ		६२	स्त्री शिक्षा—		२५३
भूठ खँया प्रतिफल (बाखं)—मैजु ज्ञानकुमारी		११५	विश्व बौद्ध सम्मेलन—		२६४
ई (कविता)—स्व. भैरव गोपाल		११८	भाषाया साम्राज्य—		३१८
खुदँ दुम्ह मचा (निवन्ध)—अ० कुमारी			सुनां छु मधाः—		३३८
पूणलक्ष्मी		२०३			

सफूया बारे—

मूलपुया तँसा व निम्ह मचाया मां— च्चोपि
आदि वजाचार्य व सत्यमोहन जोशी । पिकाःम्ह आदि
वजाचार्य नागबहाल, ल० पु० नेपाल । मू १४०

सफूया नामं व लेखकतेगु नामं हे थ्व सफूली निगु
भिन्न-भिन्न विषय दु धयागु सीदु । वजाचार्यजुयागु
'मूलपुया तँसा' वेकःयागु 'नेपाल भाषाया मूलपु'
सफूली मचाःगु तनेगु हिसाबं च्चयातःगु खः । भीगु
भासे सर्वमान्य व्याकरण आःतक प्याहां मवोनि ।
सलंसः दँतक नोस-तुसजक यायेगु भाय् ज्वीधुंकूगुलि
हानं उच्चारणे विभिन्न रूपान्तर जुयाः पुलंगु व्याक-
रणया नियमनाप आपाला पायेधुंकूगुलि न्हूगु सर्व-
मान्य व्याकरण छत्थुं दयेकेफइ धयागु ला 'असम्भव
हे खः । वजाचार्यजुं पुलंगु व्याकरणया आधारे न्हूगु
जमानायात लोइगुकथं व्याकरण दयेकेगु प्रयास याना-
दीगु दु । थुकी च्चंगु सर्वाङ्ग नियम सकसितं, चित्त
बुक्केज्वी वा मज्वी धायेफुगु खं मखु । अथेनं भाषा
विशारद व व्याकरण वेत्ताते विचाः यायेत छपु लँ ला
थुकि अवश्य चायेकाव्यूगु दु, थुकी लँ सन्देह मदु ।

जोशीजुयागु 'निम्ह मचाया मां' धयागुली जम्मा
स्वपु बाखं दु । 'निम्ह मचाया मां' व 'गुठिपाः' बाखने
निष्ठुर समाजया निर्मोही चलनं यानाः मन्तेत
गन्याः न्वा'मदुगु संकटे लाकाबोयो धयागु क्यना-
तःगु दु । 'तस्वीर' बाखने ध्यबा दुपिसं वासनाया वशे
लानाः पासा हे नं मधाः धयागु क्यनातःगु दु । स्वपुं
सुधारवादी बाखं खः । बांलाः हे धायेमाः ।

ध्रुव गो ?— च्चोन्ह श्री हरि श्रेष्ठ । पिकाःम्ह
भक्तबहादुर बुक्सेलर एण्ड पब्लिशर भोटाहिटी,
नेपाल । मू १२०

चिहिमांयागु कठोर व्यवहारं विरक्त जुयाः
मांयागु ममतायात नं पर्वाह मयासे नारायण माः-

वनेत तल्लीन जूम्ह काय् ध्रुव व कायनाप वियोग जुया-
च्चनेगु विचाः सम्म हे नं यायेयोम्ह मां सुनीति
निम्हेस्या वनया विचे जुयाच्चंगु सम्बाद थ्व खः ।
सम्बाद साधारण न्वसतुस यायेगु भापां मजुसे कवितां
जुयाच्चंगु दु । यद्यपि छन्द व मात्राया खातिरे हम्ब,
दीर्घ जयाभावी प्रयोग जुयाच्चंगु दःसांतवि भाषा व
भाव प्रशंसनीय हे धायेमाः । मां व काय्या वेदनापूर्ण
सम्बाद च्चवचं पाठकया हृदये इमिप्रति गुगु करुणा
जायावइगु खः व हे थ्व सफूया सफलता खः । सफूया
नां सफूया अन्तिम श्लोकया अन्तिम पदयां अन्तिम
वाक्यं तिनि स्पष्ट याइ । मेगु फुक्क भूमिकाजक
धायेमाः ।

समाचार

धर्मोदय पुरस्कार

नेपाल सम्बत् १०६६ या भित्रे प्याहां वोगु नेवा
भाय्यागु सफूत व व हे सालं धर्मोदय ल्यपौले प्याहां
वोगु दक्को लेखत सदाथे परीक्षा यानाः दक्ले बांलाः-
गु सफू व लेखयात पुरस्कार बीया लागी सर्वश्री
चित्तधर 'हृदय', सिद्धिचरण श्रेष्ठ, रत्नध्वज जोशी,
ठाकूरलाल मानन्धर व मोतीलक्ष्मी न्याम्हेसिगु छगु
परीक्षा कमेटी धर्मोदय सभाया पाखें नियुक्त याःगु
जुल । सफूया विषये श्री चित्तधर 'हृदय' यागु 'सुगत
सौरभ' व लेखमध्ये श्री प्रेमबहादुर कंसकारयागु
'ह्याउँमचा' सर्व प्रथम जूगुलि वेकःपित्त नियमानुसार
क्रमशः १००) साहि व २५) टका दां पुरस्कार सभाया
पाखें सहर्ष प्रदान याःगु जुल ।

सधन्यवाद स्वीकार

श्री बेखारत्न उपासक टेवहाल—१२) थ्व चन्दा
थ्व हे कोलीनिसें ल्य १) टकाया हिसाबं दच्छियात
धर्मोदय ल्यपौयात बियादीगु जुल ।